

บทที่ 4

พื้นที่เกษตรกรรมและการเปลี่ยนแปลงในเขตประเวศ

สภาพการพัฒนาของเขตประเวศที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ยังคงรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมที่เหลือน้อยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงการไร้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการไร้ที่ดินแต่ละประเภท โดยเน้นที่การศึกษาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองของเขตประเวศ โดยเริ่มจากวิวัฒนาการของการทำเกษตรกรรมในเขตประเวศ พื้นที่เกษตรกรรมและการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งประเภทของเกษตรกรรม การกระจายตัวของพื้นที่เกษตร และการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาของการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนเกษตรในพื้นที่ ทั้งนี้จะอธิบายในแต่ละหัวข้อโดยละเอียดต่อไป

การไร้ที่ดินปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาการไร้ที่ดินปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงของเขตประเวศโดยอาศัยแผนที่กรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2530 จัดโดยองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (JICA) มาตราส่วน 1 : 10,000 และภาพถ่ายทางอากาศของกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2536 จากกองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มาตราส่วน 1 : 20,000 พร้อมกับการสำรวจภาคสนามในพื้นที่เขตประเวศ โดยศึกษาการไร้ที่ดินปัจจุบันในปี พ.ศ. 2536 และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2536 (แผนที่ 4-1 และตาราง 4-1)

ลักษณะการไร้ที่ดินโดยทั่วไปของเขตประเวศเป็นแบบผสม (Mixed Landuse) คือมีการไร้ที่ดินหลาย ๆ ประเภทปะปนอยู่ด้วยกัน โดยมี การกระจายตัวของการไร้ที่ดินประเภทหลัก ๆ ในพื้นที่ ดังนี้

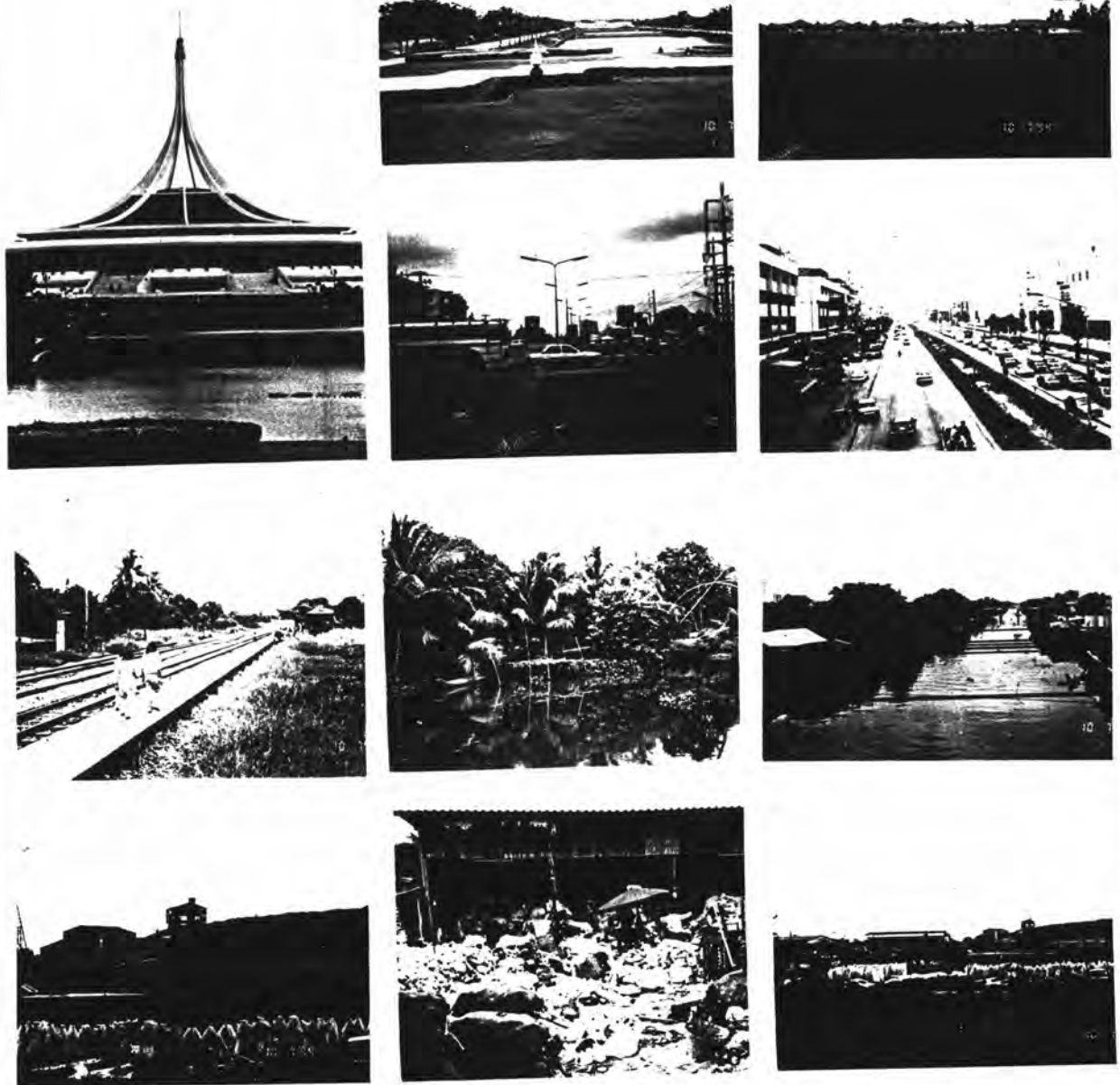
ตาราง 4-1 การใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของเขตประเวศ ระหว่างปี พ.ศ. 2530 และ 2536

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ. 2530*		พ.ศ. 2536**		การเปลี่ยนแปลง	
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
พักอาศัย	8,245.6	16.00	11,691.9	22.68	3446.3	41.80
พาณิชยกรรม	369.4	0.72	860.9	1.67	491.5	133.05
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	492.5	0.96	817.5	1.59	325.0	65.99
สถานที่ราชการ	556.9	1.08	656.3	1.27	99.4	17.85
สถาบันการศึกษา	641.9	1.25	650.6	1.26	8.7	1.36
ศาสนสถาน	234.4	0.45	239.4	0.46	5.0	2.13
นันทนาการ	1,619.4	3.14	1,619.4	3.14	0.0	0.00
เกษตรกรรม ที่ว่าง และอื่น ๆ	39,389.4	76.41	35,013.8	67.92	-4375.6	(11.11)
รวม	51,549.5	100.00	51,549.8	100.00		

ที่มา : * แผนที่กรุงเทพมหานคร (JICA) มาตรฐาน 1:10,000 และแผนที่การใช้ที่ดิน จากกองผังเมือง ปีพ.ศ.2529

** ภาพถ่ายทางอากาศของกรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ.2536 มาตรฐาน 1:10,000 และจากการสำรวจภาคสนาม

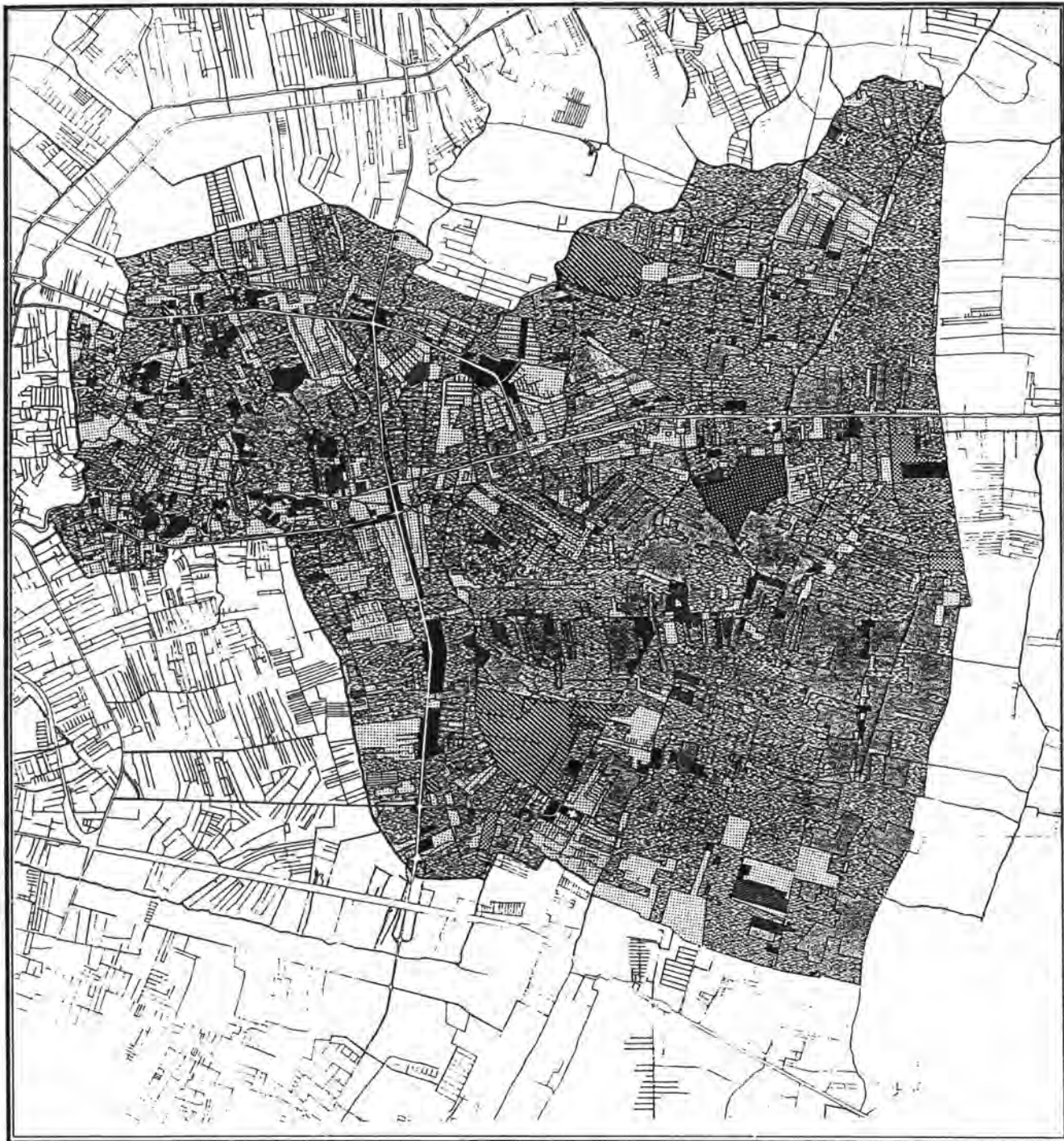
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บมีค่าติดลบ

- 1 - 2 สวนหลวง ร.9 สวนสาธารณะระดับเมืองที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร
- 3 - 5 การขยายตัวของพื้นที่เมืองตามแนวถนนสายหลัก และเขารุกฉำพื้นที่เกษตรกรรม
- 6 สถานีทับช้าง เส้นทางรถไฟฟ้าเมืองที่สามารถติดต่อกับศูนย์กลางเมืองได้สะดวก
- 7 - 8 สภาพकुคลองที่ใช้เพื่อการเกษตร และคมนาคมในพื้นที่เขตประเวศ
- 9 - 11 บริเวณกองขยะอ่อนนุช และกิจกรรมคัดแยกขยะที่เกิดขึ้นโดยรอบพื้นที่

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 4-1 แสดงสภาพพื้นที่โดยรวมของเขตประเวศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

แสดง : การใช้ที่ดินของเขตประเวศปี พ.ศ. 2536

สัญลักษณ์

ประเภทที่อยู่อาศัย	ประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็กและคลังสินค้า
ประเภทพาณิชย์กรรม	ประเภทนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ประเภทสถาบันราชการ	ประเภททุ่งหญ้าและที่ตม
ประเภทสถาบันการศึกษา	ประเภทไรสวนผลไม้
ประเภทสถาบันศาสนา	ประเภทบ่อปลา

ที่มา :

มาตราส่วน : 0 1 2 3 4 5 กม.

แผนที่ 4-1

 ภาวการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1) การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม แต่เดิมมีรูปแบบการพัฒนาในลักษณะอาคารพาณิชย์กึ่งพักอาศัยและศูนย์การค้า ซึ่งส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ตามแนวถนนสายหลักและบริเวณแยกถนนที่สำคัญ โดยมีการเกาะกลุ่มของการใช้ที่ดินประเภทนี้อยู่ 3 บริเวณได้แก่ บริเวณแยกถนนศรีนครินทร์-พัฒนาการ แยกถนนศรีนครินทร์-สุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) และบริเวณสองฟากถนนพัฒนาการในช่วงต่อ เนื่องจากแยกคลองตันในแขวงสวนหลวงและในแขวงประเวศ ปัจจุบันรูปแบบการขยายตัวของพื้นที่พาณิชยกรรมมีความต่อเนื่องและชัดเจนยิ่งขึ้นทั้งบริเวณทางแยกและสองฟากถนนสายหลักที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ถนนศรีนครินทร์ ถนนพัฒนาการ ถนนสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) และถนนสุขุมวิท 103 (อุดมสุข) โดยมีแนวโน้มการขยายตัวค่อนข้างสูงในบริเวณสองฟากถนนศรีนครินทร์ในแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอน สืบเนื่องได้จากการก่อสร้างอาคารพาณิชย์อาคารสำนักงาน และศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่หลายโครงการในปัจจุบัน

2) การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมในครัวเรือน และคลังสินค้าที่กระจายตัวอยู่ทั่วไปตามแนวถนนสายหลักในเขตประเวศ โดยเฉพาะบริเวณสองฟากถนนสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ในแขวงประเวศ ซึ่งในระยะต่อมาระเริ่มมีการพัฒนาเป็นกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมและคลังสินค้าขนาดใหญ่ ที่กระจายตัวออกไปตามแนวถนนสุขุมวิท 1 และถนนสุขุมวิท 2 ในแขวงประเวศและแขวงหนองบอน

3) การใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย โดยทั่วไปเป็นการพัฒนาในลักษณะของโครงการหมู่บ้านจัดสรรระดับต่าง ๆ และการจัดสรรที่ดิน การใช้ที่ดินประเภทนี้มักผสมปนเปื้อนอยู่กับการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม โดยมีการกระจายตัวตามแนวถนนสายหลัก บริเวณที่มีการเกาะกลุ่มของย่านพักอาศัยที่ชัดเจนได้แก่ บริเวณสองฟากถนนพัฒนาการและสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ในแขวงสวนหลวงและแขวงประเวศ ซึ่งมีแนวการขยายตัวมาจากถนนเพชรบุรีตัดใหม่และถนนสุขุมวิททางทิศตะวันตกไปทางตะวันออกของเขตประเวศ และบริเวณแนวถนนศรีนครินทร์ในแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอน ซึ่งขยายตัวจากถนนรามคำแหงทางทิศเหนือไปยังทิศใต้ของเขต จนกระทั่งปัจจุบันการขยายตัวของย่านพักอาศัยชานเมืองเติบโตอย่างรวดเร็วเข้าแทนที่บริเวณพื้นที่ว่างและเกษตรกรรมโดยทั่วไป โดยมีแนวโน้มการขยายตัวที่ชัดเจนเข้ามายังพื้นที่ของแขวงดอกไม้ ซึ่งมีการขยายตัวมาจากถนนบางนา-ตราดทางทิศใต้ของเขตประเวศ

ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของแขวงดงกั๊มยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีสภาพแวดล้อมดี โดยมีถนนบางนา-ตราดและทางด่วนชั้นที่ 1 เป็นถนนสายหลักในการเดินทางเพื่อเข้าสู่ศูนย์กลางเมืองของกรุงเทพมหานคร

4) การไร้ที่ดินประเภทสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ อันได้แก่ สถานที่ราชการ สถานศึกษา ศาสนสถาน สวนสาธารณะและสนามกีฬา มีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปในเขตประเวศ เพื่อให้บริการชุมชนและตอบสนองความต้องการตามทิศทางการขยายตัวของชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการไร้ที่ดินประเภทดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก

5) การไร้ที่ดินประเภทเกษตรกรรม ที่ว่าง และอื่น ๆ มีสัดส่วนการไร้ที่ดินสูงสุดของเขตประเวศ โดยพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณแขวงประเวศและแขวงดงกั๊ม ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเขต ประเภทของเกษตรกรรมในพื้นที่เป็นนาข้าวและปอเลี้ยงปลา มากที่สุด สำหรับที่ว่างส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รกร้าง ที่ลุ่มต่ำ ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ อย่างไรก็ตาม การไร้ประโยชน์ที่ดินประเภทเกษตรกรรมและที่ว่างมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะนาข้าวและที่ว่าง ถูกแทนที่ด้วยพื้นที่พักอาศัยชานเมืองที่ขยายตัวเข้ามาในทุกแขวงของเขตประเวศ ซึ่งขณะนี้นั้นแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอนพื้นที่พัฒนาเริ่มมีอิมตัวแล้ว แนวโน้มการพัฒนาจะขยายตัวเข้าสู่แขวงประเวศและแขวงดงกั๊ม

สำหรับการเปลี่ยนแปลงการไร้ที่ดินของพื้นที่เขตประเวศ ในระหว่างปี พ.ศ. 2530-2536 นั้น จากตาราง 4-1 พบว่า ในปี พ.ศ. 2530 เขตประเวศมีพื้นที่เมืองอยู่ประมาณร้อยละ 25 หรือประมาณหนึ่งในสี่ของพื้นที่เขตเท่านั้น ขณะที่พื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่างรวมกันถึงประมาณร้อยละ 75 ของพื้นที่เขต โดยในส่วนของพื้นที่เมืองนั้นมีการไร้ที่ดินเพื่อพักอาศัยมากที่สุด ประมาณร้อยละ 16 ของพื้นที่เขต การไร้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรมและคลังสินค้ามีสัดส่วนน้อยกว่ามาก เพียงร้อยละ 0.72 และ 0.96 ของพื้นที่เขตเท่านั้น ส่วนการไร้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ได้แก่ สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา ศาสนสถาน และพื้นที่นันทนาการ มีอยู่ประมาณร้อยละ 6 ของพื้นที่เขต

ขณะที่ในปี พ.ศ. 2536 การารั้ที่ดินของเขตประเวศมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในทุกประเภท ยกเว้นการารั้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมและที่ว่างที่มีสัดส่วนลดลง โดยที่การารั้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2530 ถึงกว่าเท่าตัว หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 1.67 ของพื้นที่เขต อย่างไรก็ตาม การารั้ที่ดินเพื่อการพักอาศัยก็มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากเดิมคิดเป็นร้อยละ 22.68 ของพื้นที่เขต ทั้งนี้พื้นที่พักอาศัยที่เพิ่มขึ้นจะเข้าไปแทนที่พื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่าง ซึ่งลดลงประมาณร้อยละ 11 หรือมีสัดส่วนลดลงเหลือประมาณร้อยละ 68 ของพื้นที่เขต ส่วนการารั้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ก็มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

วิวัฒนาการของการทำเกษตรกรรมในเขตประเวศ

ในอดีตเกษตรกรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่เขตประเวศมีอาชีพทำนาข้าวเพื่อยังชีพและเพื่อการค้า ลักษณะการทำนาในสมัยก่อนอาศัยน้ำฝนและน้ำจากคลองต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ซึ่งการทำนาในช่วงแรก ๆ นั้นได้ผลผลิตดี โดยมีปัจจัยพื้นฐานของการผลิตที่สำคัญขณะนั้นคือ ที่ดินและแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานในครอบครัวและแรงงานสัตว์ ประกอบกับในสมัยนั้นค่าครองชีพยังไม่สูงมากนัก ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตโดยอาชีพเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น การารั้ปุ๋ย การารั้สารเคมีเป็นยาฆ่าแมลง เป็นต้น ประกอบกับแรงงานในครอบครัวมีน้อยลงเนื่องจากลูกหลานเริ่มเรียนหนังสือและหันความนิยมไปประกอบอาชีพอื่น อีกทั้งการทำนาต้องลงทุนสูงขึ้นเพราะต้นทุนทุกอย่างคิดเป็นเงินทั้งสิ้น เมื่อต้นทุนการผลิตต้องงาช่วงเงินจ่านวนมากประกอบกับขั้นตอนการผลิตที่ยุ่งยาก และที่สำคัญการทำนาต้องอาศัยน้ำฝนและน้ำจากธรรมชาติ หากปีใดเกิดภาวะฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง ก็จะทำให้ปีนั้นเกษตรกรไม่สามารถทำนาได้หรือทำได้แต่ปริมาณผลผลิตจะต่ำลง

จากขั้นตอนการทำนามีมาก ตลอดจนอุปสรรคที่ยังต้องพึ่งพาธรรมชาติและต้นทุนการผลิตที่นับวันมีแต่จะสูงขึ้น รวมทั้งปัญหาทางด้านราคาที่ไม่แน่นอน ทำให้เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาภาวะหนี้สิน โดยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของเกษตรกรเพื่อให้หลุดพ้นจากหนี้สินในช่วงนั้นคือ การตัดหน้าดินขาย ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ส่งผลให้มีการพัฒนาที่ดินและการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ ของภาคเอกชน ทำให้ความต้องการดินเพื่อถมที่มีมากขึ้นด้วย พื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศถูกเปลี่ยนสภาพกลายเป็นมรดินที่มี

น้ำขังรอยมีได้ขั้ประโยชน์ เกษตรกรจึงเริ่มคิดที่จะหาอาชีพทำมาหากินที่ดินของตนเองซึ่งตนสามารถจะทำได้และใช้แรงงานน้อยลง จึงเกิดการปรับสภาพพื้นที่เพื่อทำเป็นบ่อเลี้ยงปลาขึ้น ประกอบกับลักษณะทางกายภาพที่เอื้ออำนวย กล่าวคือพื้นดินบริเวณนั้นมีสภาพเป็นดินเหนียวที่มีการอุ้มน้ำสูง อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกของการเลี้ยงปลาขายนั้นเริ่มมีเพียงไม่กี่ราย แต่ในระยะต่อมาเกษตรกรได้หันมาสนใจการเลี้ยงปลามากขึ้นเพราะเนื่องมาจาก ประการแรกทำหามีรายได้จากการขายหน้าดินในพื้นที่ที่จะขุดบ่อเลี้ยงปลา ประการที่สองรายได้จากการขายหน้าดินเป็นทุนที่จะนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการเลี้ยงปลา ประการที่สามการเลี้ยงปลาไม่ต้องมีขั้นตอนมากเหมือนการทำนาอีกทั้งแรงงานที่จะใช้ก็น้อยกว่าด้วย และประการที่สี่การเลี้ยงปลามีรายได้ดีกว่า แต่ข้าวมีราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับตลาดและปริมาณผลผลิตในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเกษตรกรจำนวนมากในพื้นที่เขตประเวศ เปลี่ยนอาชีพจากการทำนา หันมานิยมการเลี้ยงปลามากขึ้น

ในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำหามีการขยายตัวในส่วนองภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจส่งออก และที่อยู่อาศัย จึงทำให้เกิดความต้องการที่ดินเพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับนโยบายของประเทศที่ต้องการลดความแออัดภายในพื้นที่เมืองชั้นในของกรุงเทพมหานคร จึงทำหามีที่ดินบริเวณชานเมืองเริ่มมีความสำคัญทั้งเพื่อประกอบธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม และเพื่ออยู่อาศัย ดังจะเห็นได้จากพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ว่างที่เหลืออยู่ และพื้นที่บ่อเลี้ยงปลาบางส่วนในเขตประเวศ เริ่มมีการปรับสภาพพื้นที่ใหม่ เพื่อเตรียมการก่อสร้างโครงการบ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม ศูนย์การค้าชานเมือง และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

พื้นที่เกษตรกรรมและการเปลี่ยนแปลง

1. พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองกรุงเทพมหานคร

จากข้อมูลการเกษตรของกรุงเทพมหานครเมื่อปี พ.ศ. 2536 ซึ่งรวบรวมโดย สำนักพัฒนาชุมชน (ตาราง 4-2, แผนที่ 4-2) พบว่า กรุงเทพมหานครยังเหลือพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมอยู่จำนวน 277,461.3 ไร่ พืชที่ปลูกมากที่สุดคือน้ำข้าว มีถึงร้อยละ 63.1 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร และหากพิจารณาเป็นรายเขตจะพบว่า เขตหนองจอกมีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด คือมีพื้นที่ทำการเกษตรถึง 95,211 ไร่ หรือร้อยละ 34.32 ของพื้นที่ทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร พื้นที่ทำการเกษตรในเขตหนองจอกส่วนใหญ่เป็นน้ำข้าวซึ่งมีถึง 84,257 ไร่ หรือร้อยละ 88.50 ของพื้นที่เกษตรในเขตหนองจอก รองลงไปได้แก่ พื้นที่ทำสวน 6,206 ไร่ หรือร้อยละ 6.52

ในปี พ.ศ. 2536 เขตประเวศมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 7,988 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.88 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร จัดอยู่ในลำดับที่ 7 ของเขตที่มีพื้นที่ทำการเกษตรในกรุงเทพมหานคร (แผนภูมิ 4-1) ซึ่งนับว่าเหลืออยู่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับเขตชานเมืองชั้นนอกอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำการประมงมากที่สุดถึง 4,063 ไร่ หรือร้อยละ 50.86 ของพื้นที่ทำการเกษตรในเขตประเวศ รองลงไปได้แก่ พื้นที่ทำนาข้าว ซึ่งมีอยู่ 2,547 ไร่ หรือร้อยละ 31.89 ของพื้นที่ทำการเกษตรในเขตประเวศ ที่เหลือเป็นพื้นที่ทำสวนผลไม้ สวนผัก สวนไม้ดอก-ไม้ประดับ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีจำนวนพื้นที่ไม่มากนัก ประมาณร้อยละ 12.08 4.36 0.50 และ 0.31 ของพื้นที่ทำการเกษตรในเขตประเวศ ตามลำดับ (แผนภูมิ 4-2) จะเห็นได้ว่าพื้นที่ทำการประมงหรือป่อเลี้ยงปลาในเขตประเวศ มีถึงครึ่งหนึ่งของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในเขตประเวศ สาเหตุประการหนึ่งเกิดจากการขุดหน้าดินขายของชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของที่ดินในบริเวณนั้น

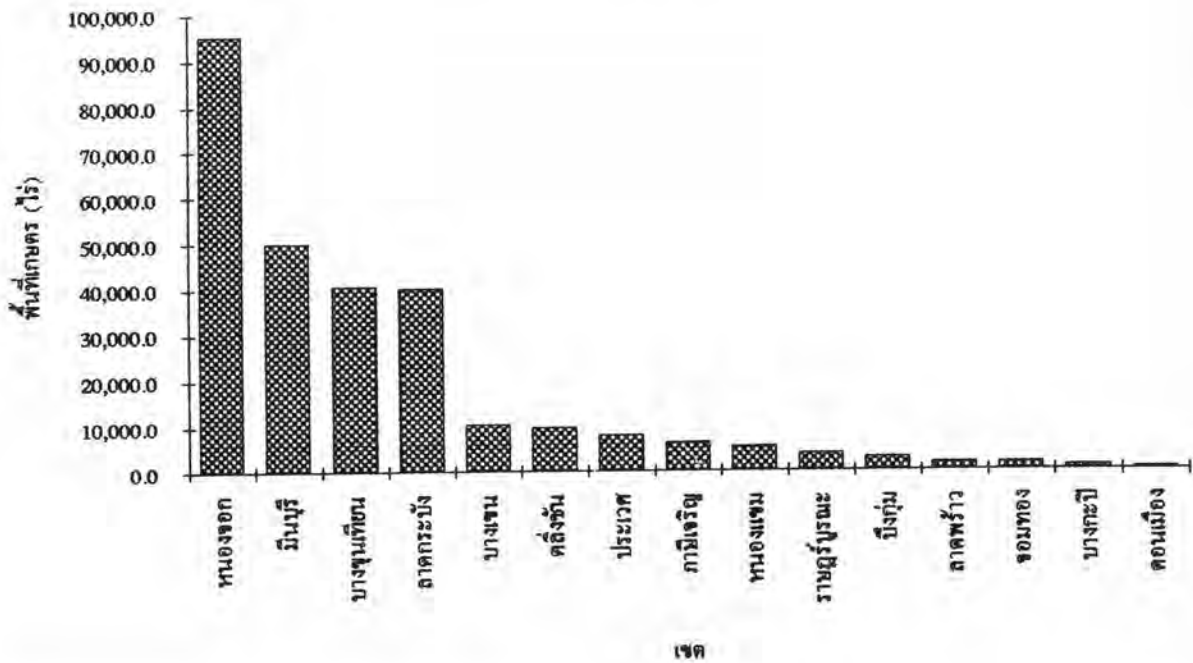
ตาราง 4-2 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรในเขตกรุงเทพมหานคร เรียงจากมากไปหาน้อย ปี พ.ศ. 2536

เขต	จำนวน ครอบครัว เกษตรกร	จำนวนพื้นที่ (ไร่)						รวมพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
		นาข้าว	ทำสวน	สวนผัก	สวนไม้ดอก- ไม้ประดับ	เลี้ยงสัตว์	การประมง		
หนองจอก	3,639	84,257.0	6,206.0	160.0	54.0	323.0	4,211.0	95,211.0	34.32
มีนบุรี	2,375	40,945.0	2,371.0	160.0	2,679.0	-	3,790.0	49,945.0	18.00
บางขุนเทียน	650	2,664.0	12,219.0	19.0	867.0	6.0	24,937.0	40,712.0	14.67
ลาดกระบัง	1,264	30,792.0	2,120.0	41.0	37.0	85.0	7,249.0	40,324.0	14.53
บางเขน	535	9,295.0	677.5	33.3	1.0	7.8	321.3	10,335.8	3.73
คลองชัน	104	691.0	3,333.0	4,092.0	1,464.0	-	4.0	9,584.0	3.45
ประเวศ	746	2,547.0	965.0	348.0	40.0	25.0	4,063.0	7,988.0	2.88
ภาษีเจริญ	1,165	-	3,067.8	1,598.5	1,725.9	5.0	18.0	6,415.2	2.31
หนองแขม	650	606.0	1,049.0	668.0	3,123.0	28.0	67.0	5,541.0	2.00
ราษฎร์บูรณะ	469	-	3,282.0	81.5	254.8	11.5	110.5	3,740.3	1.35
บึงกุ่ม	291	1,551.0	457.0	61.3	15.0	145.5	609.5	2,839.3	1.02
ลาดพร้าว	170	1,004.0	222.0	10.0	1.0	-	418.0	1,655.0	0.60
จอมทอง	292	-	1,518.9	23.0	98.0	0.1	2.0	1,641.9	0.59
บางกะปิ	218	332.3	171.4	60.0	3.6	25.3	402.4	995.0	0.36
ดอนเมือง	-	390.0	26.0	113.0	-	-	5.0	534.0	0.19
รวม	12,568	175,074.3	37,685.5	7,468.5	10,363.2	662.1	46,207.7	277,461.3	100.00

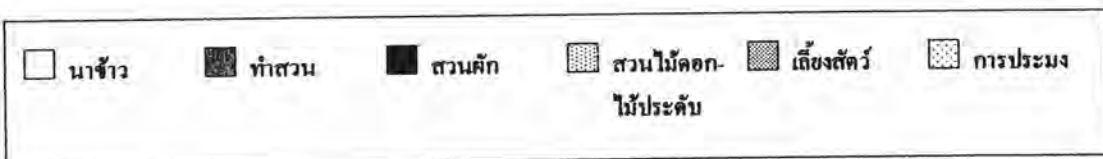
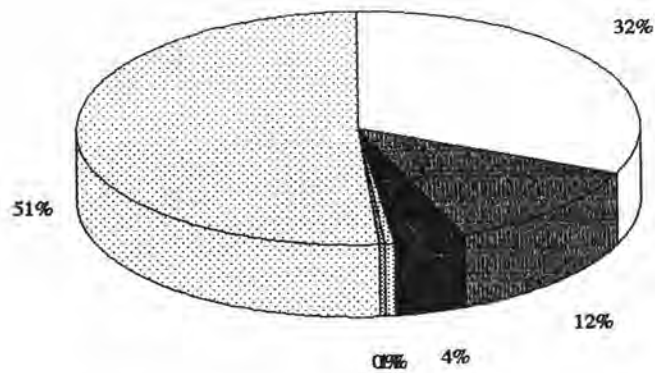
ที่มา : สำนักพัฒนาชุมชน

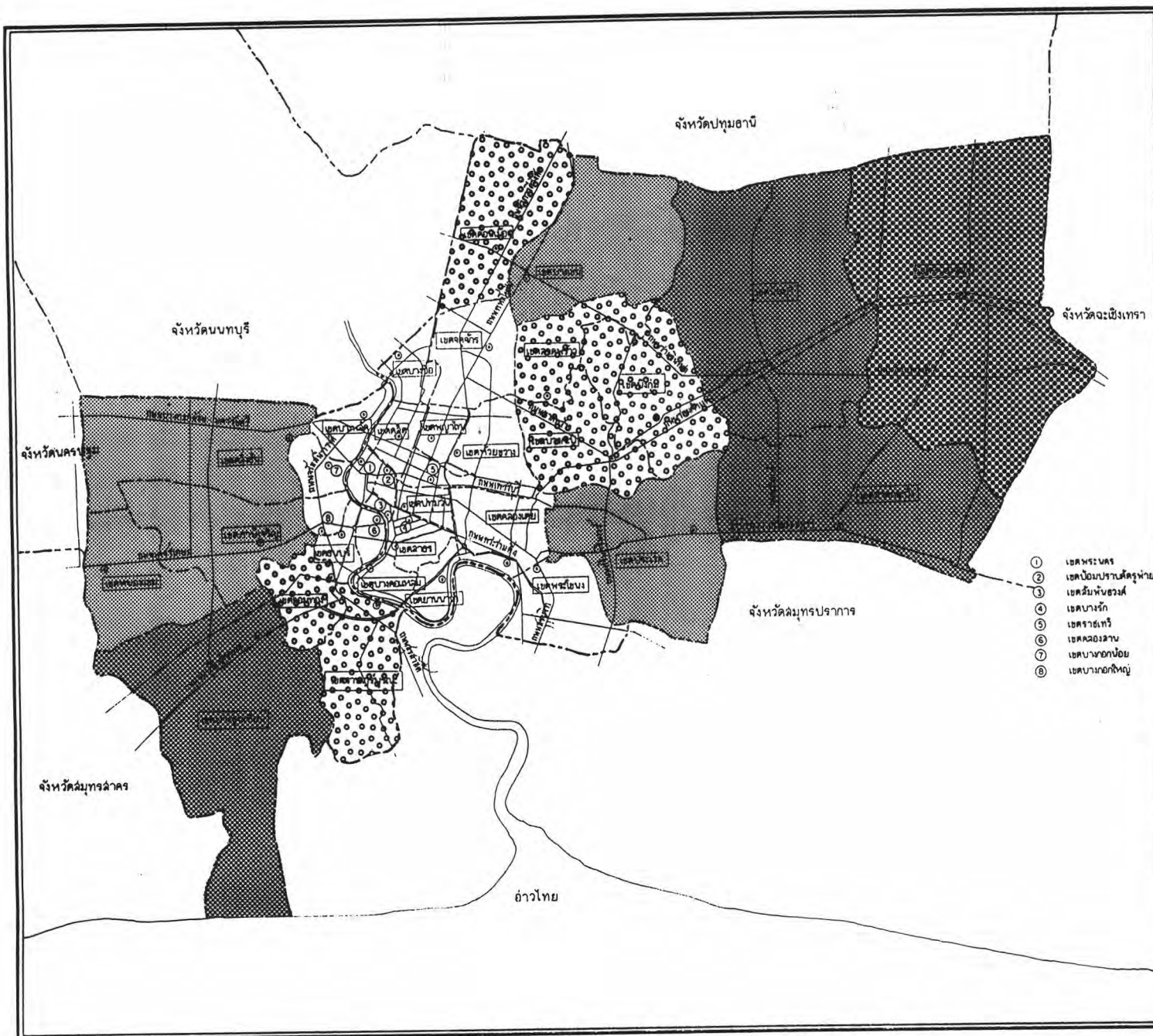
หมายเหตุ : สำรวจเดือนเมษายน 2536

แผนภูมิ 4-1 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรในเขตกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2536

แผนภูมิ 4-2 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรในเขตประเวศ ปี พ.ศ. 2536

แนวทางการพัฒนา
พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน
เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สัญลักษณ์

- ไม่มี
- ◻ (with dots) น้อยกว่า 5,000 ไร่
- ◻ (with diagonal lines) 5,000 - 40,000 ไร่
- ◻ (with cross-hatch) 40,000 - 80,000 ไร่
- ◻ (with dense cross-hatch) มากกว่า 80,000 ไร่

- ① เขตพระนคร
- ② เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
- ③ เขตสัมพันธวงศ์
- ④ เขตบางรัก
- ⑤ เขตราชเทวี
- ⑥ เขตคลองสาน
- ⑦ เขตบางกอกน้อย
- ⑧ เขตบางกอกใหญ่

ที่มา : สำนักพัฒนาชุมชน

แสดง : พื้นที่ทำการเกษตรในเขต
กรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ. 2536

มาตราส่วน : 0 1 2 4 6 กม.

แผ่นที่
4-2

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. จำนวนพื้นที่เกษตรกรรมปัจจุบัน

จากการศึกษาการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมของเขตประเวศ และแบบสำรวจ ข้อมูลด้านการเกษตรของงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ (ตาราง 4-3, แผนภูมิ 4-3) พบว่า ในปี พ.ศ. 2536 การการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมมีพื้นที่ทั้งหมด 7,988 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 15.5 ของพื้นที่เขต โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรกระจายอยู่ในบริเวณแขวงประเวศ และแขวงดงแก้วมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47 และ 42 ตามลำดับ ซึ่งหากรวมพื้นที่ทำการเกษตรของทั้งสองแขวงแล้วจะมีถึงร้อยละ 89 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในเขตประเวศ พื้นที่เกษตรกรรมที่เหลืออีกเพียงเล็กน้อยกระจายอยู่ในแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอน แต่เนื่องจากทั้งแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอนเป็นเขตการปกครองที่ยกเลิกหมู่บ้านแล้ว ประกอบกับพื้นที่เกษตรกรรมของทั้งสองแขวงเหลืออยู่น้อยมาก จึงมิได้มีการจัดเก็บข้อมูลการเกษตรในพื้นที่ดังกล่าว

3. ประเภทเกษตรกรรมและการกระจายตัวของพื้นที่เกษตร

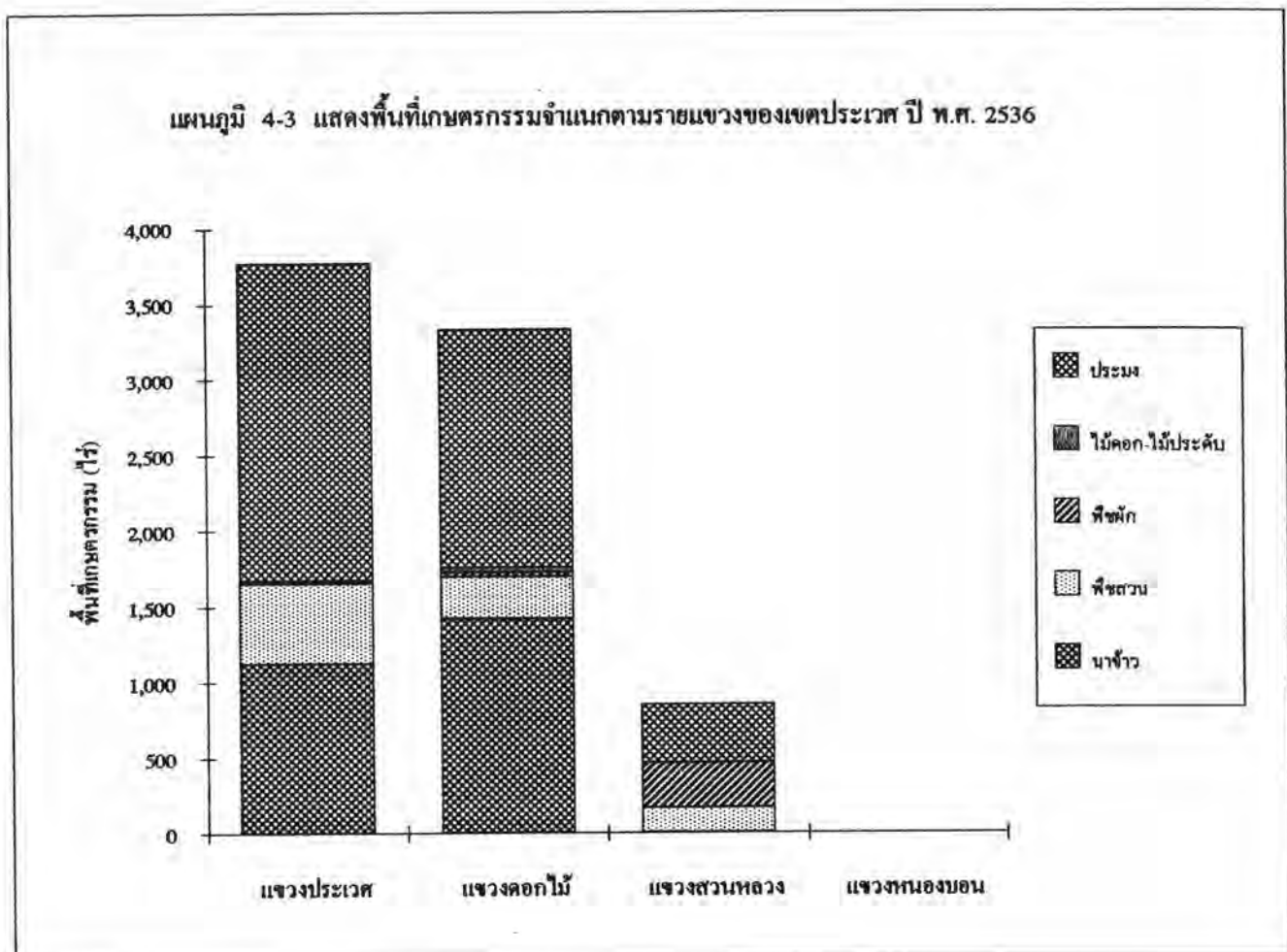
การพิจารณาประเภทเกษตรกรรมและการกระจายตัวของพื้นที่เกษตร ในระดับแขวงของเขตประเวศ เห็นได้ว่า พื้นที่ทำการเกษตรในแขวงประเวศที่มีอยู่จำนวน 3,774 ไร่ หรือร้อยละ 47 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดในเขตประเวศ หรือร้อยละ 29 ของพื้นที่แขวงประเวศนั้น ส่วนใหญ่เป็นการทำประมง และนาข้าว คิดเป็นร้อยละ 55.6 และ 29.7 ของพื้นที่เกษตรในแขวงประเวศ ตามลำดับ พื้นที่ทำประมงหรือบ่อเลี้ยงปลาส่วนใหญ่อยู่ทางตอนล่างของแขวง และตามแนวคลองสายต่าง ๆ เช่น คลองศาลาลอย คลองสองห้อง คลองจรเข้ขบ คลองทับช้าง เป็นต้น ส่วนพื้นที่ทำนาข้าวในแขวงประเวศส่วนใหญ่กระจายอยู่ทางตอนบนและทางฝั่งตะวันตกของแขวง รองลงไปได้แก่ พื้นที่ปลูกพืชสวนซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 14 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดในแขวงประเวศ ซึ่งมักเป็นแปลงขนาดเล็ก และกระจายอยู่ตามแนวคลองสายต่าง ๆ เพื่ออาศัยน้ำจากคลองธรรมชาติในการเพาะปลูก พื้นที่เกษตรที่เหลืออีกเพียงเล็กน้อย เป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชผัก และไม้ดอก-ไม้ประดับ

ตาราง 4-3 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรในเขตประเวศ ปี พ.ศ. 2536

หน่วย : ไร่

เขต/แขวง	พื้นที่ทำ การเกษตร	ประเภทเกษตรกรรม				
		นาข้าว	พืชสวน	พืชผัก	ไม้ดอก-ไม้ประดับ	ประมง
แขวงประเวศ	3,774	1,122	531	15	8	2,098
แขวงดอกไม้	3,335	1,422	271	29	32	1,581
แขวงสวนหลวง	853	3	162	304	-	384
แขวงหนองบอน	-	-	-	-	-	-
เขตประเวศ	7,962	2,547	964	348	40	4,063

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ และงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

แสดง : พื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศ ปี พ.ศ. 2530

สัญลักษณ์

- พื้นที่เมือง (Built-up Area)
- นาข้าว
- พืชสวน + พืชผัก
- ประมงน้ำจืด
- ที่รกร้างว่างเปล่า & พื้นที่เกษตรกรรมทิ้งร้าง

ที่มา : แผนที่และการสำรวจพื้นที่

มาตราส่วน :

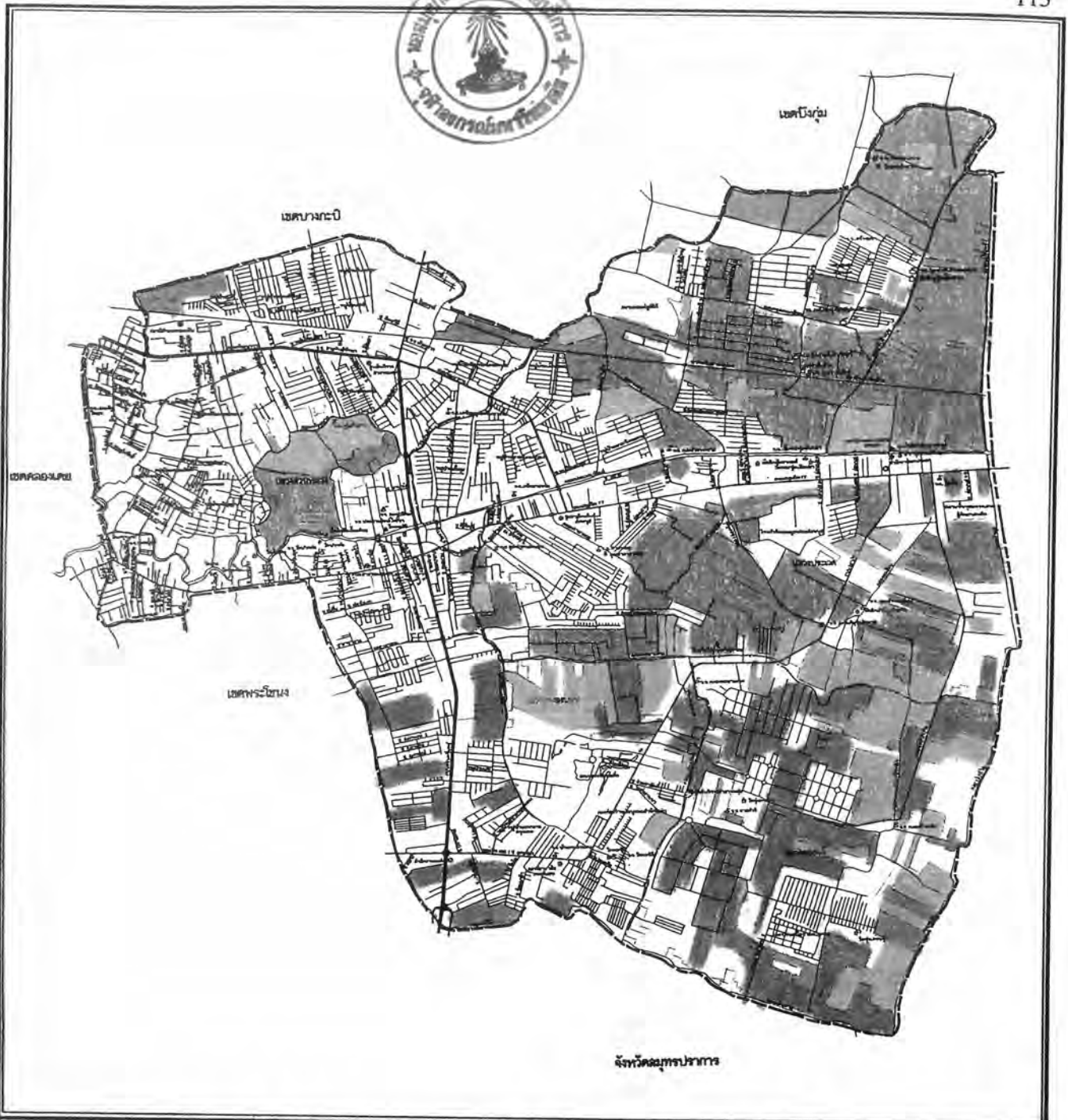

แผ่นที่
4-3

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

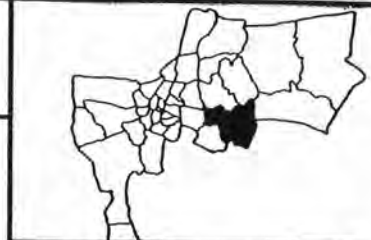
แนวทางการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

แสดง : พื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศ ปี พ.ศ. 2536

สัญลักษณ์

- พื้นที่เมือง (Built-up Area)
- นาข้าว
- พืชสวน + พืชผัก
- ประมงน้ำจืด
- ที่รกร้างว่างเปล่า

ที่มา : แผนที่และการสำรวจพื้นที่

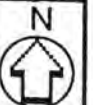
มาตราส่วน :

แผนที่ 4-4

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 1 - 3 พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน ประกอบด้วยที่นา บ่อปลา และไม้ผล
- 4 พื้นที่เกษตรกรรมที่ถูกรื้อจากที่พักอาศัยชานเมือง
- 5 ที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขัง ซึ่งยังมีได้นำมาใช้ประโยชน์
- 6 พื้นที่ทำนาข้าวถูกทิ้งร้าง พร้อมเครื่องมือทำการเกษตร
- 7 - 8 สภาพบ่อปลา และไม้ผลที่ปลูกไว้ตามคันดิน
- 9 - 11 สภาพพื้นที่ทำนาข้าว ที่ยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบัน

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 4-2 แสดงพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน และสภาพพื้นที่รกร้างว่างเปล่าของเขตประเวศ

ส่วนในแขวงดอกไม้มิพื้นที่ทำการเกษตรอยู่จำนวน 3,335 ไร่ หรือร้อยละ 42 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดในเขตประเวศ หรือร้อยละ 35 ของพื้นที่แขวงดอกไม้ ประเภทเกษตรกรรมที่พบมากคือ การทำประมงและนาข้าวเช่นเดียวกับแขวงประเวศ โดยมีถึงร้อยละ 47.4 และ 42.6 ของพื้นที่เกษตรในแขวงดอกไม้ ตามลำดับ พื้นที่ทำประมงหรือบ่อเลี้ยงปลาส่วนใหญ่อยู่ตามแนวคลองสายต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันตกของพื้นที่แขวง เช่น คลองปักหลัก คลองขันแตก คลองสิงห์โต คลองสลุค คลองปลัดเปรียง เป็นต้น ส่วนพื้นที่ทำนาข้าวอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแขวงดอกไม้ ส่วนพื้นที่เกษตรกรรมที่เหลืออยู่เป็นการปลูกพืชสวน ไม้ดอก-ไม้ประดับ และพืชผัก ตามลำดับ ซึ่งพบกระจายอยู่ทั่วไปสลับกับพื้นที่นาข้าวและบ่อปลา

สำหรับแขวงสวนหลวง มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่บ้างเล็กน้อยประมาณ 853 ไร่ หรือร้อยละ 10.7 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดในเขตประเวศ ประเภทเกษตรกรรมที่พบคือ การทำประมงและพืชผักมากที่สุด ประมาณร้อยละ 45 และ 36 ของพื้นที่เกษตรซึ่งอยู่ในแขวงสวนหลวง ตามลำดับ ตามแนวคลองพระโขนงด้านเหนือ และตอนกลางของพื้นที่แขวงสวนหลวง ตามแนวคลองหัวหมาก คลองบ้านม้า เป็นต้น ส่วนพื้นที่เกษตรกรรมที่เหลืออยู่เป็นพืชสวน ซึ่งพบปะปนอยู่กับพืชผัก และบ่อปลา ในขณะที่แขวงหนองบอนมีพื้นที่ที่เหลือส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมทั้งร้าง พื้นที่รกร้าง และที่ว่าง ซึ่งเกษตรกรได้ขายให้แก่กักตุนที่ดินและนักลงทุนเพื่อเกร็งกำไรและเพื่อรอการพัฒนาที่ดินในรูปแบบโครงการต่าง ๆ

4. การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรม

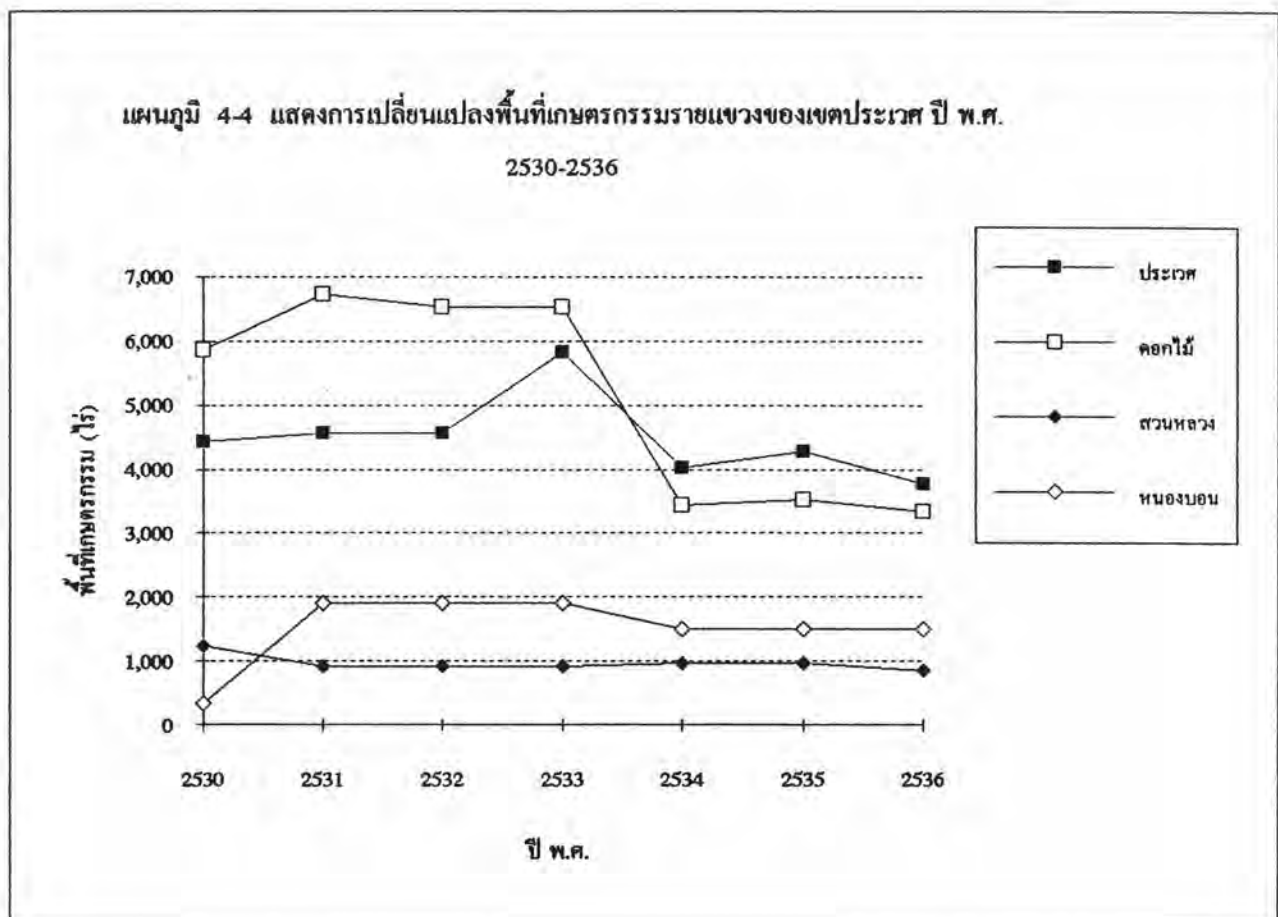
การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศ จากตาราง 4-4 และแผนภูมิ 4-4 จะเห็นได้ว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2530 และ 2536 พื้นที่เกษตรกรรมมีจำนวนลดลงจากเดิมในทุกแขวงของเขตประเวศ โดยเฉพาะในแขวงดอกไม้มีจำนวนการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงจากเดิมถึง 2,525 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.09 หรือเกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่เกษตรกรรมในปี พ.ศ. 2530 การสูญเสียพื้นที่เกษตรในแขวงดอกไม้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาข้าว ซึ่งถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่พักอาศัยชานเมืองของกรุงเทพมหานคร รองลงไปคือแขวงประเวศมีจำนวนพื้นที่เกษตรลดลง 661 ไร่ หรือร้อยละ 15 ของพื้นที่เกษตรกรรมในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งนับว่าน้อยกว่าแขวงดอกไม้มาก ในขณะที่แขวงสวนหลวงซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่เมืองเกือบหมดแล้วมีจำนวน

ตาราง 4-4 แสดงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมรายแขวงของเขตประเวศ ปี พ.ศ. 2530-2536

แขวง	พื้นที่เกษตรกรรม (ไร่)							การเปลี่ยนแปลง ช่วงปี 2530-2536		
	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	ไร่	%จากเดิม	%จากทั้งเขต
ประเวศ	4,435	4,566	4,566	5,836	4,021	4,285	3,774	(661)	(14.89)	16.91
คอกไม้	5,860	6,730	6,539	6,539	3,438	3,525	3,335	(2,525)	(43.09)	64.63
สวนหลวง	1,246	918	918	918	970	972	853	(393)	(31.54)	10.06
หนองบอน	328	1,900	1,900	1,900	1,500	1,500	1,500	-	-	-
เขตประเวศ	11,869	14,114	13,923	15,193	8,429	8,782	7,962	(3,907)	(32.91)	100.00

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ และงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บมีค่าติดลบ

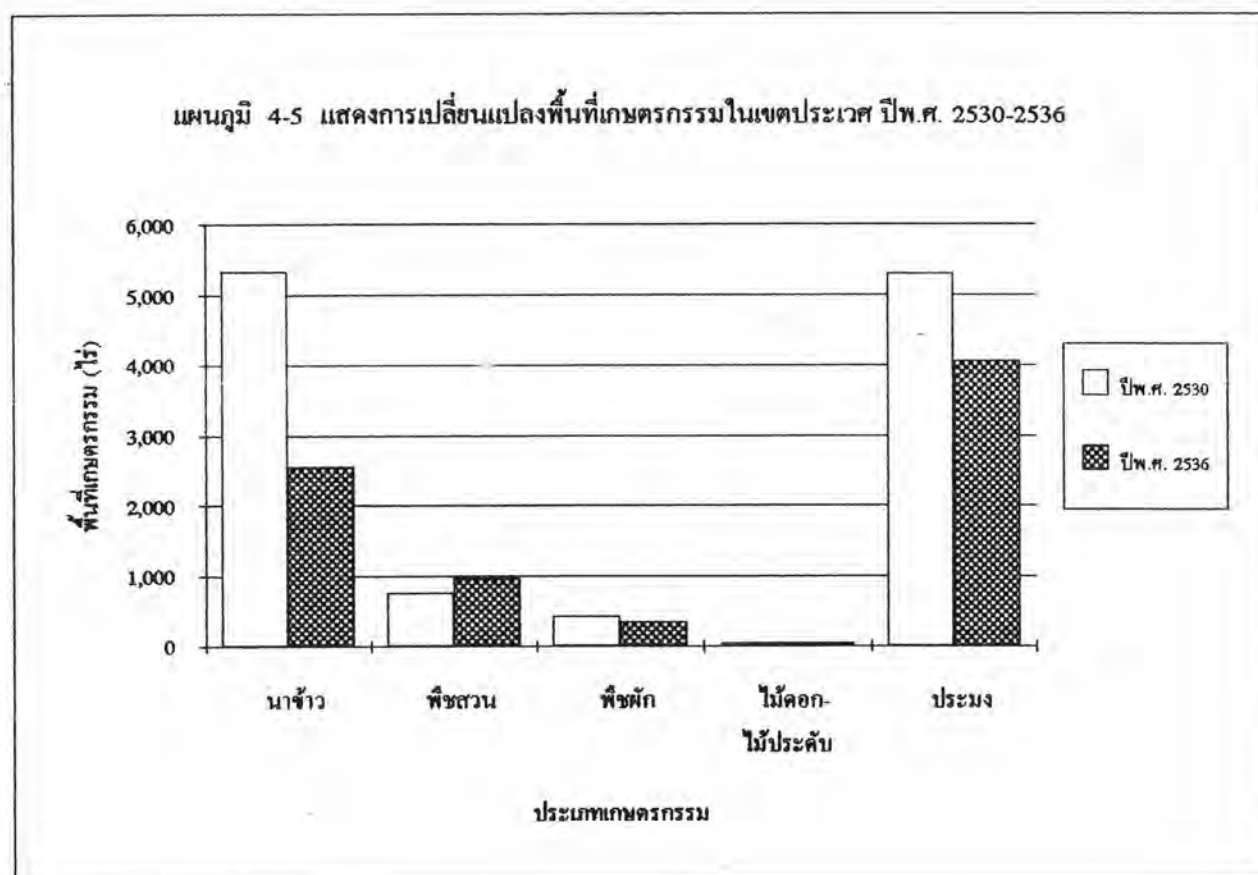

ตาราง 4-5 แสดงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศจำแนกตามประเภทเกษตรกรรม ปีพ.ศ. 2530-2536

ประเภทเกษตรกรรม	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)				การเปลี่ยนแปลง	
	ปีพ.ศ. 2530	ร้อยละ	ปีพ.ศ. 2536	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
นาข้าว	5,344	45.02	2,547	31.99	(2,797)	(52.34)
พืชสวน	756	6.37	964	12.11	208	27.51
พืชผัก	427	3.60	348	4.37	(79)	(18.50)
ไม้ดอก-ไม้ประดับ	39	0.33	40	0.50	1	2.56
ประมง	5,303	44.68	4,063	51.03	(1,240)	(23.38)
รวม	11,869	100.00	7,962	100.00	(3,907)	(32.92)

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ และงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บมีค่าติดลบ

พื้นที่เกษตรกรรมลดลง 393 ไร่ ซึ่งน้อยกว่าในแขวงประเทศ แต่มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงลดลงจากเดิมสูงกว่า ทั้งนี้เนื่องจากแขวงสวนหลวงมีพื้นที่เกษตรน้อยกว่าแขวงประเทศอยู่มาก

นอกจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรที่มีจำนวนลดลงในทุกแขวงของเขตประเทศแล้ว พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละประเภทในเขตประเทศยังมีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2530-2536 (ตาราง 4-5, แผนภูมิ 4-5, 4-6) กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2530 สัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมประเภทนาข้าวและประมงมีอยู่ร้อยละ 45.02 และ 44.68 ของพื้นที่ทำการเกษตรในเขตประเทศ ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2536 พื้นที่ทำนาข้าวและประมงมีสัดส่วนลดลงอย่างมาก เมื่อเทียบสัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสอง พบว่าพื้นที่ประมงมีอยู่ร้อยละ 51.03 ในขณะที่นาข้าวเหลืออยู่ร้อยละ 32.00 ของพื้นที่เกษตรในเขตประเทศ จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2536 พื้นที่ทำนาข้าวในเขตประเทศมีสัดส่วนที่ลดลงจากเดิมถึงร้อยละ 52.34 หรือลดลงกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่นาข้าวเมื่อปี พ.ศ. 2530 ในขณะที่พื้นที่ประมง และพืชผักในเขตประเทศมีสัดส่วนลดลงจากเดิมเพียงร้อยละ 23.38 และ 18.50 ส่วนพืชสวนและไม้ดอก-ไม้ประดับมีเพิ่มขึ้นจากเดิมเล็กน้อย สาเหตุที่พื้นที่นาข้าวลดลงอย่างมากเนื่องจากเป็นพื้นที่ง่ายต่อการปรับสภาพพื้นที่ ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงมีทั้งการเปลี่ยนประเภทเกษตรกรรม และเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

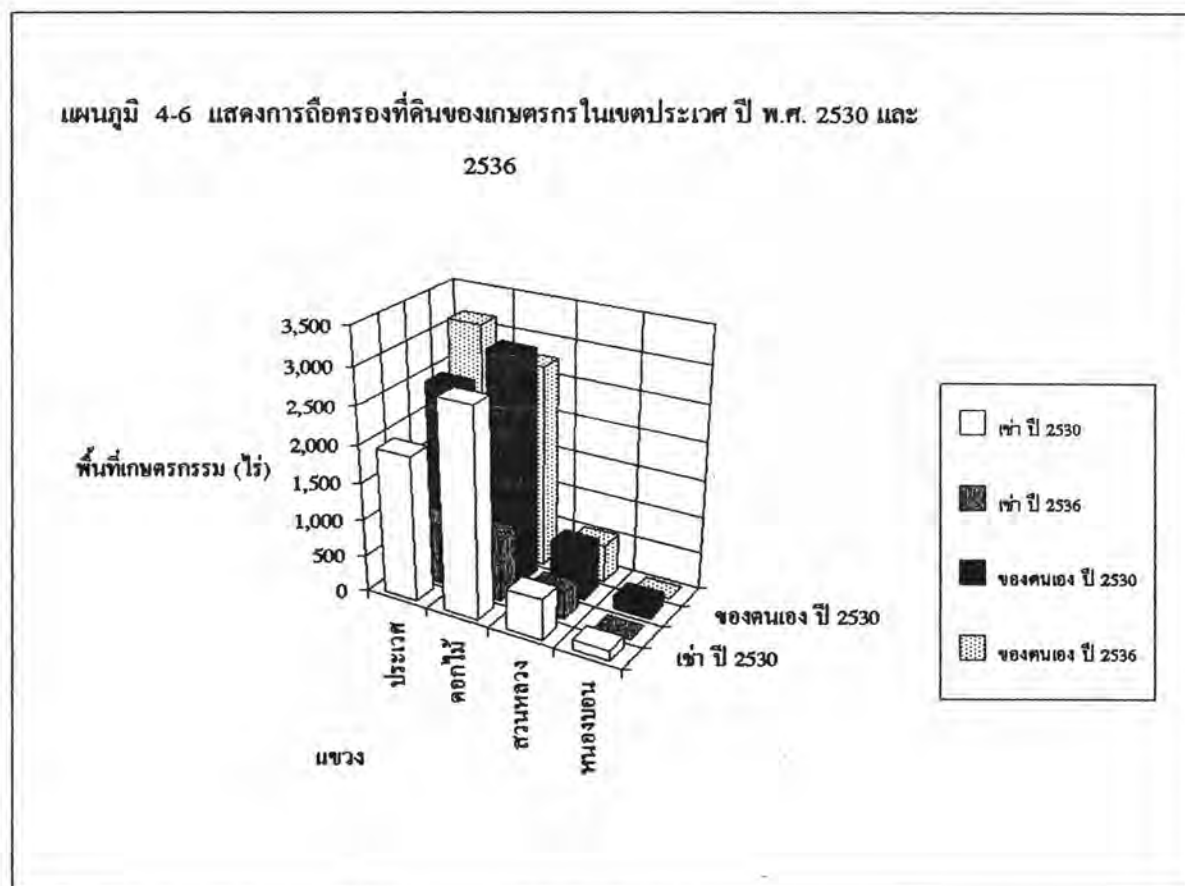
5. การถือครองที่ดินของเกษตรกร

ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ถือครองที่ดินของเกษตรกร ที่รวบรวมโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ และงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเทศ (ตาราง 4-6) พบว่าพื้นที่ทำการเกษตรของเขตประเทศมีอยู่ 11,868 ไร่ ในปีพ.ศ. 2530 แบ่งเป็นที่ดินทำกินของตนเอง 6,418 ไร่ หรือร้อยละ 54.08 และเช่าที่ดินทำกิน 5,450 ไร่ หรือร้อยละ 45.92 ในขณะที่ปีพ.ศ. 2536 พื้นที่ทำการเกษตรของเขตประเทศเหลืออยู่ 8,444 ไร่ เป็นที่ดินทำกินของตนเอง 6,387 ไร่ หรือร้อยละ 75.64 และเช่าที่ดินทำกิน 2,057 ไร่ หรือร้อยละ 24.36 ราคายืมค่าเช่าที่ดินในราคาประมาณ 600 บาทต่อไร่ต่อปี

ตาราง 4-6 แสดงการถือครองที่ดินของเกษตรกรในเขตประเวศ ปีพ.ศ. 2530และ 2536

แขวง	ปี พ.ศ. 2530					ปี พ.ศ. 2536				
	พื้นที่เกษตร ไร่	ของตนเอง		เช่า		พื้นที่เกษตร ไร่	ของตนเอง		เช่า	
		ไร่	%	ไร่	%		ไร่	%	ไร่	%
ประเวศ	4,435	2,473	38.53	1,962	35.99	3,961	3,135	49.09	826	40.16
คอกไม้	5,860	3,055	47.60	2,805	51.46	3,629	2,745	42.98	884	42.98
สวนหลวง	1,246	702	10.94	544	9.98	853	506	7.93	347	16.86
หนองบอน	328	188	2.93	140	2.57	-	-	-	-	-
เขตประเวศ	11,868	6,418	54.08	5,450	45.92	8,444	6,387	75.64	2,057	24.36

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ และงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตประเวศ

จากแผนภูมิ 4-6 ที่แสดงถึงการถือครองที่ดินของเกษตรกรในเขตประเวศ ปี พ.ศ. 2530 และ 2536 นั้น พบว่า เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรในพื้นที่เขตประเวศมีจำนวนพื้นที่ถือครองที่ดินของตนเองเพิ่มขึ้น และมีการเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตรลดลงตามจำนวนพื้นที่เกษตรกรรมที่เหลืออยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรผู้เช่าที่ดินทำกินมีความไม่แน่นอนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม นายทุนหรือผู้เป็นเจ้าของที่ดินอาจนำที่ดินเช่านั้นคืนเมื่อไรก็ได้ ขณะเดียวกันราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้นและภาวะการเก็งกำไรที่ดินในช่วงเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนสภาพการพัฒนาของเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ยิ่งเป็นผลให้พื้นที่เกษตรกรรมทั้งที่ดินเช่าเพื่อทำการเกษตรและที่ดินของเกษตรกรเองลดจำนวนลง

สภาพทั่วไปและปัญหาของการทำเกษตรกรรมในพื้นที่เขตประเวศ

การทำเกษตรกรรมในพื้นที่เขตประเวศปัจจุบัน เกษตรกรยังคงพึ่งพาสภาพธรรมชาติเป็นหลัก และเสริมด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่บ้าง ตั้งแต่เริ่มต้นจากทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อการทำเกษตรกรรม กระบวนการผลิตไปจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการกระจายผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาด รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของการทำเกษตรกรรม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. สภาพกายภาพ

นับเป็นทุนเบื้องต้นในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมของพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรดิน แหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ เป็นต้น เหล่านี้เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งสิ้น หรือกล่าวได้ว่าความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพกายภาพที่เหมาะสมนั้นมีผลต่อการทำการเกษตรในพื้นที่อย่างยิ่ง

ดิน

ลักษณะของดินโดยทั่วไปบนพื้นที่เขตประเวศ ส่วนใหญ่จะพบดินประเภทดินเหนียว และดินเหนียวปนทรายละเอียด ซึ่งแบ่งประเภทของชุดดินตามแผนที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินได้ 3 ชุด คือ (แผนที่ 4-5)

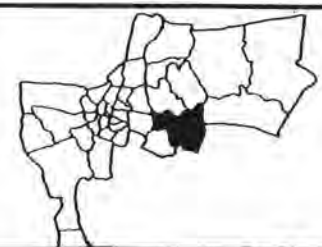
แนวทางการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

แสดง : ขุดดินที่พบในเขตประเวศ

สัญลักษณ์

- ดินชุดบางกอก
- ดินชุดธนบุรี
- ดินชุดสมุทรปราการ

ที่มา : กรมการพัฒนาดิน

มาตราส่วน :

แผนที่ 4-5

 ภาพรายการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดดินที่ 7 เรียกว่า ชุดดินบางกอก เป็นดินลึกประมาณ 25 - 30 ซม. ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวจนถึงดินเหนียวปนทรายละเอียด สีเทาเข้มจนถึงสีน้ำตาลเข้มปนเทา มีจุดสีน้ำตาลแก่หรือสีแดงปนเหลือง มีสมรรถนะในการอุ้มน้ำได้ดี น้ำซึมผ่านได้ช้าทุกชั้นดิน มีความอุดมสมบูรณ์สูง มีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 6.0-7.0 เหมาะสำหรับ การปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรัง ไม้ผลไม้ยืนต้น ดินชุดนี้พบมากในพื้นที่แขวงประเวศ แขวงดอกไม้ และแขวงหนองบอน

ชุดดินที่ 14 เรียกว่า ชุดดินธนบุรี เป็นดินลึก 30 ซม. ขึ้นไป ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทราย สีน้ำตาลจุดประสีเทา และสีเทาปนสีเขียวมะกอก ดินชั้นล่างจะพบสารแมงกานีสจับตัวเป็นก้อนแต่อยู่ในสภาพอ่อนตัว มีสมรรถนะในการอุ้มน้ำดี การระบายน้ำช้า ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 7.0-7.5 เหมาะสำหรับปลูกไม้ผล และการปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ ถ้าเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินจะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น ดินชุดนี้พบอยู่ทางตอนบนของเขตประเวศในพื้นที่แขวงสวนหลวง และแขวงประเวศ

ชุดดินที่ 19 เรียกว่า ชุดดินสมุทรปราการ เป็นดินลึกประมาณ 20 ซม. ดินชั้นล่างลึกประมาณ 90-120 ซม. ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทราย สีเทาถึงสีเทาเข้มปนสีเขียวมะกอก มีจุดสีน้ำตาลแก่ บางแห่งจะพบเปลือกหอยจำนวนมากและมีความเค็ม มีสมรรถนะในการอุ้มน้ำได้ดี การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง มีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 6.5-8.5 ไม่เหมาะสำหรับการปลูกข้าว ต้องปรับปรุงดินก่อนปลูกพืช ::เรือชุดบ่อเลี้ยงปลา ดินชุดนี้พบอยู่ทางตอนบนของแขวงสวนหลวง

ปัญหา : ความเสื่อมโทรมของดิน ลักษณะของดินตามธรรมชาติในเขตประเวศ นั้นมีความอุดมสมบูรณ์สูงเหมาะสำหรับการปลูกข้าวและไม้ผลไม้ยืนต้น แต่ปัจจุบันมีสภาพปัญหาของดินที่พบคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตของเกษตรกรจากระบบเกษตรกรรมพื้นบ้าน (Tradition Agriculture) ไปสู่ระบบเกษตรกรรมสมัยใหม่ (Modern Agriculture) ซึ่งเป็นระบบการผลิตเพื่อขาย เป็นการปลูกพืชชนิดเดียวในพื้นที่ขนาดใหญ่อุทิศต่อกันเป็นเวลานาน และเน้นการใช้สารเคมีในการเพิ่มปริมาณผลผลิตทั้งปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ มีสารพิษตกค้างในดินเป็นปริมาณมาก

ทำให้ดินเกิดความเสื่อมโทรม และมีแร่ธาตุอาหารในดินน้อยลง ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่เกษตรบริเวณนั้นแล้ว ยังมีผลกระทบต่อเนื้อถึงปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ตลอดจนราคาพืชผลที่เกษตรกรควรจะได้รับอีกด้วย

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

พื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศส่วนใหญ่ได้รับน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ น้ำฝนเฉลี่ยปีละ 611.6 มิลลิเมตร และน้ำจากคลองที่มีอยู่ตามธรรมชาติในพื้นที่แขวงต่าง ๆ จำนวน 42 สาย (แผนที่ 4-6) นอกจากนี้ยังได้รับน้ำจากโครงการชลประทานคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ โดยผ่านคลองหลัก ได้แก่ คลองประเวศบุรีรมย์ คลองทับช้าง คลองวังใหญ่ คลองแม่จัน และคลองจรเข้ขบ และโครงการชลประทานรังสิตใต้ในช่วงฤดูแล้งอีกด้วย

สำหรับน้ำใต้ดิน ในพื้นที่เขตประเวศ จะมีระดับน้ำใต้ดินแตกต่างกันในแต่ละบริเวณ และแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ

ช่วงฤดูฝน	บริเวณพื้นที่แขวงดอกไม้	หนองบอน	ระดับน้ำใต้ดินลึกประมาณ 1.20-1.50 ม.
	บริเวณพื้นที่แขวงประเวศ	สวนหลวง	ระดับน้ำใต้ดินลึกประมาณ 1.00-1.50 ม.
ช่วงฤดูแล้ง	บริเวณพื้นที่แขวงดอกไม้	หนองบอน	ระดับน้ำใต้ดินลึกประมาณ 2.00-2.50 ม.
	บริเวณพื้นที่แขวงประเวศ	สวนหลวง	ระดับน้ำใต้ดินลึกประมาณ 1.50-2.00 ม.

จากผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดิน จากบ่อน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่เขตประเวศ พบว่าน้ำมีคุณภาพดีและอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถใช้บริโภคได้

แนวทางการพัฒนา
พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบัน
เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สัญลักษณ์

1 คลองประเวศบุรีรมย์	13 คลองตาทุก
2 คลองพระโขนง	14 คลองสิงห์โต
3 คลองทับช้างบน	15 คลองสดุด
4 คลองทับช้างล่าง	16 คลองปัดเปียง
5 คลองจรเข้ขบ	17 คลองดินศาล
6 คลองสองห้อง	18 คลองหัวหมาก
7 คลองศาลาลอย	19 คลองบ้านป่า
8 คลองบึงหัดัก	20 คลองตัน
9 คลองอาจารย์พร	21 คลองหนองบอน
10 คลองปากน้ำ	22 คลองกระจะ
11 คลองมะขามเทศ	23 คลองเค็ด
12 คลองแม่จันทร์	

ที่มา :

แสดง : ระบบคูคลองธรรมชาติ
ในพื้นที่เขตประเวศ

มาตราส่วน :

แผนที่

4-6

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4-7 แสดงการใช้น้ำบาดาลในเขตประเวศ (ไม่รวมการใช้น้ำเพื่อผลิตน้ำประปาของกปน.) ปี พ.ศ. 2534

เขต/แขวง	จำนวน ผู้ขอใช้น้ำ (ราย)	ปริมาณ การใช้น้ำ (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณการใช้น้ำแบ่งตามประเภทของการใช้น้ำ (ลบ.ม./วัน)			
			เกษตรกรรม	อุปโภค- บริโภค	ธุรกิจ- อุตสาหกรรม	ธุรกิจการค้า- บริการ
สวนหลวง	95	8,114	30	7,553	246	285
ประเวศ	71	8,176	12	7,708	416	40
หนองบอน	33	9,788	0	8,947	636	205
คอกไม้	26	4,206	14	4,002	190	0
เขตประเวศ	225	30,284	56	28,210	1,488	530

ที่มา : รายชื่อผู้ได้รับอนุญาตใช้น้ำบาดาลในเขตควบคุมฯ กรุงเทพมหานคร
กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี

จากตารางที่ 4-7 แสดงปริมาณการใช้น้ำบาดาลในเขตประเวศ (ไม่รวมการใช้น้ำเพื่อผลิตน้ำประปาของกปน.) ปี พ.ศ. 2534 จากกองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณีพบว่า ปริมาณการใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรกรรมมีอัตราส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับกิจกรรมประเภทอื่น ๆ กล่าวคือมีเพียงร้อยละ 0.23 ของปริมาณการใช้น้ำบาดาลทั้งหมดเท่านั้น ในขณะที่การใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคมีถึงร้อยละ 91.97 ของปริมาณการใช้น้ำบาดาลทั้งหมดในเขตประเวศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศสามารถรับน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินหรือคูคลองหลายสายตามธรรมชาติที่ไหลผ่านพื้นที่อย่างเพียงพอแล้ว นอกจากฤดูแล้งบางช่วงปีเท่านั้น

ปัญหา : การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

แม้ว่าเขตประเวศจะมีแหล่งน้ำ

ธรรมชาติอยู่มากมายดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ปัจจุบันคุณภาพของน้ำในคลองดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้อีกนอกจากใช้เพื่อการคมนาคมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนของเขตประเวศที่ได้รับน้ำเน่าเสียจากคลองสายหลักต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ น้ำเสียจากการทำเกษตรกรรมส่วนใหญ่มีการปนเปื้อนจากสารเคมีที่อยู่ในรูปปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช รวมทั้งฮอร์โมนต่าง ๆ ซึ่งการบำบัดในปัจจุบันยังทำได้ยาก เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกกว้างขวางและกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั้งยังขาดองค์กรที่จะรับผิดชอบดูแลเรื่องนี้โดยตรง เกษตรกรควรได้ศึกษาถึงพิษภัยของสารเคมีรวมทั้งวิธีการใช้ที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังควรลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกลง โดยหันมาใช้การกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีการทางชีวภาพหรือใช้สารที่สกัดจากพืชแทน ในระยะหลังมีการเสนอการเกษตรแบบธรรมชาติที่อาศัยหลักความสมดุลของธรรมชาติและการเกื้อกูลกันในระบบนิเวศ มีการปลูกพืชสำหรับใช้บริโภคเองควบคู่ไปกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ไม้ไผ่ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี ซึ่งจะแก้ปัญหาน้ำเสียจากการเกษตรได้มากที่สุดทีเดียว

สภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

จากข้อมูลการตรวจวัดสภาพอากาศในรอบ 5 ปี (ปีพ.ศ. 2531-2535) ของสถานีตรวจอากาศบางนา กรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานเกษตรอำเภอเขตประเวศ สามารถสรุปสภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของพื้นที่เขตประเวศ ได้ดังนี้

อุณหภูมิ เฉลี่ยโดยทั่วไปค่อนข้างร้อนเฉลี่ยสูงสุด $30-35^{\circ}\text{C}$ ในช่วงเดือนเมษายน เฉลี่ยต่ำสุด $20-10^{\circ}\text{C}$ ในช่วงเดือนธันวาคม

ความชื้น เฉลี่ยความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดร้อยละ 21.16 ในเดือนตุลาคมต่ำสุดร้อยละ 66.78 ในช่วงเดือนธันวาคม

ปริมาณและการกระจายตัวของฝน ปริมาณน้ำฝนที่ตกในรอบปีเฉลี่ย 611.6 มิลลิเมตร การกระจายตัวของฝนจะอยู่ในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม ปริมาณฝนตกต่ำสุด 1.2 มิลลิเมตรในเดือนสิงหาคม ปริมาณฝนตกสูงสุด 312.4 มิลลิเมตรในเดือนตุลาคม

ปัญหา : สภาวะฝนแล้ง-น้ำท่วมพื้นที่เกษตร จากสภาวะอากาศที่แปรปรวนในช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้พื้นที่เขตประเวศได้รับภัยธรรมชาติจากสภาวะฝนแล้งในบางปี มักจะเกิดขึ้นในช่วงต้นฤดูฝน ครอบคลุมช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเกิดผลเสียหายต่อการทำนาปรังในพื้นที่เขตประเวศโดยตรง ส่วนพื้นที่เกษตรกรรมประเภทอื่น ยังมีแหล่งน้ำผิวดิน และโครงการชลประทานส่งน้ำมาทำในช่วงฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังมีภัยธรรมชาติที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วม ซึ่งมักจะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อพื้นที่เขตประเวศอย่างต่อเนื่องเกือบทุกปี โดยเฉพาะในช่วงกลางถึงปลายฤดูฝน ประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ทั้งนี้เพราะนอกจากสภาพภูมิประเทศในพื้นที่เขตประเวศเป็นที่ราบลุ่มต่ำ ระดับพื้นดินมีความลาดเอียงน้อยทำให้สามารถระบายน้ำได้ช้าแล้ว เขตประเวศยังเป็นพื้นที่กั้นกักและชลอน้ำซึ่งอยู่ระหว่างแนวคันกั้นน้ำทางฝั่งตะวันออกของโครงการป้องกันน้ำท่วมในเขตพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานครอีกด้วย นอกจากนี้ลักษณะการถมดินของเอกชนแต่ละรายเพื่อพัฒนาที่ดินในรูปแบบของโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยขาดการวางแผนและขึ้นจากหน่วยงานของรัฐ เป็นผลทำให้เกิดการปิดกั้นทางไหลของน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งจากปัจจัยที่กล่าวมานี้มีผลให้สภาวะน้ำท่วมในพื้นที่เขตประเวศยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ตามลำดับ

2. ด้านชีวภาพ

การทำเกษตรกรรมในพื้นที่เขตประเวศยังมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านพืชพันธุ์ การเพาะปลูก ฤดูกาลผลิต และการดูแลรักษา ดังนั้น เพื่อความเข้าใจในเรื่องการทำเกษตรกรรม จึงได้กล่าวถึงรายละเอียดของเกษตรกรรมแต่ละประเภท ดังนี้

ประเภทเกษตรกรรม

- การทำนาข้าว ในเขตประเวศส่วนใหญ่จะเป็นการทำนาปีในช่วงฤดูฝน หรือตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม บางพื้นที่มีน้ำพอเพียงก็สามารถทำนาปรังได้ซึ่งจะปลูกระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ระบบการผลิตจะเป็นลักษณะนาหว่านน้ำตามแผนนาห่ม พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรใช้ปลูกมีทั้งข้าวพันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์ดีที่ทางราชการส่งเสริม เช่น พันธุ์ กข.7 กท.23 สุพรรณบุรี 60 เหลืองประเทวี 123 ขาวตาแห้ง เป็นต้น โดยเกษตรกรคัดเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง หรือติดต่อซื้อจากแหล่งผลิตข้าวพันธุ์ดี หรือจากโครงการแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าว

ของทางราชการ หลังการปลูกข้าวเกษตรกรมีการดูแลรักษาโดยการใส่ปุ๋ยและใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูข้าวและสารเคมีกำจัดวัชพืช

- การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น มักปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ระบบการผลิตจะปลูกเป็นสวนกร่อง สวนหลังบ้าน ตามคันดินรอบบ่อเลี้ยงปลา หรือตามคันดินหัวไร่ปลายนา ซึ่งมีทั้งปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนและปลูกเพื่อขาย ไม้ผลที่ปลูกมากในพื้นที่ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว กล้าย ขนุน ฝรั่ง ละครุด ชมพู เป็นต้น พันธุ์ที่ใช้ส่วนใหญ่เกษตรกรจัดหาเองจากท้องที่และจากตลาดจำหน่ายพันธุ์ไม้ผล หรือขยายพันธุ์เอง เช่น เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง ตัดตา เป็นต้น โดยไม้ผลเกือบทุกชนิดเกษตรกรใช้ปุ๋ยและสารเคมีน้อยมากหรือเกือบไม่ใช้เลยนอกจากปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักรองกันหลุมก่อนปลูกเท่านั้น การดูแลรักษาไม้ผลของเกษตรกรส่วนใหญ่ปล่อยให้เติบโตตามธรรมชาติ

- การปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ เกษตรกรปลูกในช่วงฤดูฝน และช่วงฤดูหนาวสำหรับผักบางชนิด เช่น กระหล่ำปลี ดอกกระหล่ำ เป็นต้น และบางชนิดปลูกตลอดทั้งปี เช่น ผักบุ้ง ผักชี ต้นหอม คะน้า กวางตุ้ง เป็นต้น โดยปลูกต่อเนื่องปีละ 5 รุ่น การปลูกพืชผักส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกเพื่อขาย โดยปลูกแบบกร่อง เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ซื้อจากตลาดสินค้าเกษตรที่เชื่อถือได้ เช่น ปากคลองตลาด เป็นต้น เกษตรกรมีวิธีการปลูกและดูแลรักษาอย่างถูกวิธีจากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล และเกษตรกรอำเภอในท้องที่ ตั้งแต่การเตรียมดิน การหว่านเมล็ด การให้น้ำ ดายหญ้า การถอนแยก การใส่ปุ๋ย และการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

- การทำประมงน้ำจืด ในพื้นที่เขตประเวศเกษตรกรมีการขุดบ่อดินเพื่อเลี้ยงปลาขาย โดยทำเป็นอาชีพหลักตลอดทั้งปี พันธุ์ปลาน้ำจืดที่เกษตรกรเลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลากิน ปลาสร้อย ปลาตูก ปลาตะเพียนขาว เป็นต้น ลักษณะการเลี้ยงปลาในบ่อดิน โดยซื้อลูกปลาจากแหล่งเพาะพันธุ์ปลามาปล่อยลงบ่อ ให้อาหารตามธรรมชาติ และให้อาหารเสริมบ้างตามความจำเป็น เมื่อเลี้ยงจนครบอายุหรือมีขนาดก็สามารถจับขายได้

การเผยแพร่เทคโนโลยีทางการผลิต

วิธีการเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ มีได้หลายทางด้วยกัน ดังต่อไปนี้

- 1) จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ประจำอยู่ในระดับตำบล อำเภอ และเจ้าหน้าที่นิเทศงาน ได้เข้าไปมีบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับช่วงเวลาการผลิตพืชในพื้นที่ เกษตรกรสามารถรับทราบข่าวสารได้โดยตรง
 - 2) เจ้าหน้าที่อื่นซึ่งทำหน้าที่เผยแพร่เทคโนโลยีการเกษตรของภาคเอกชน เช่น บริษัทค้าปุ๋ยเคมี พันธุ์พืช วัสดุการเกษตร และสารเคมี ซึ่งออกไปเผยแพร่ยังพื้นที่ในลักษณะตัวแทนจำหน่ายเป็นปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ
 - 3) สื่อวิทยุ โทรทัศน์ ปัจจุบันสื่อวิทยุ โทรทัศน์มีบทบาทมากต่อชีวิตประจำวันของเกษตรกร เพราะสามารถรับรู้ข่าวสารได้หลากหลายและรวดเร็วในทุกพื้นที่
 - 4) สื่อสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์รายวัน การเผยแพร่ความรู้โดยวิธีสื่อประเภทนี้ พบว่า เกษตรกรให้ความสนใจกับข่าวสารทางวิชาการที่เขียนลงในหนังสือพิมพ์สิ่งตีพิมพ์น้อยมากเพราะจะสนใจข่าวอื่นมากกว่า
 - 5) เอกสารคำแนะนำทางวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำสื่อเอกสารคำแนะนำในด้านวิชาการ และเทคโนโลยีการเกษตร เฉพาะเรื่องที่จะนำมาแจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรผู้สนใจได้รับรู้ และใช้เป็นคู่มือในการประกอบการผลิตตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันเหตุการณ์ แต่เอกสารคำแนะนำบางชนิดบางประเภทเกษตรกรเข้าใจยากและไม่แน่ใจในการปฏิบัติและผลที่จะได้รับตามมา เกษตรกรจึงให้ความสำคัญไม่มากนัก
 - 6) การแสดงนิทรรศการ การประกวดแข่งขัน และงานสาธิตทางการเกษตรที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวาง เพราะต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการจัดงานสูง
- โดยสรุปแล้ว เกษตรกรในพื้นที่เขตประเวศสามารถรับรู้และนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตแต่ละประเภท และรู้จักการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากขึ้น ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหาปริมาณผลผลิตเข้าสู่ตลาดมากเกินไป ทำให้ราคาพืชผลเกษตรชนิดนั้น ๆ ลดต่ำลง

ตารางที่ 4-8 สรุปปัญหาทางด้านชีวภาพในพื้นที่เกษตรกรรมของเขตประเวศ

ลำดับ ที่	ปัญหา	พื้นที่ แขวง	สาเหตุ
1	ผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ	ประเวศ ม.14	- เกษตรกรไม่ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง - เกษตรกรขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง - เกษตรกรใช้ปุ๋ยและสารเคมีไม่ถูกต้อง - มีแมลงและศัตรูพืชรบกวน - สภาพดินเสื่อมโทรม ขาดแร่ธาตุอาหาร
2	คุณภาพไม่ได้มาตรฐานและ การใช้สารเคมีเกินอัตรา	ประเวศ	- สารเคมีตกค้างในผลผลิต - แมลงศัตรูพืชรบกวน
3	การเพาะเลี้ยงปลาเพื่อการค้า ยังไม่ได้มาตรฐาน	ประเวศ ม.12	- บ่อเลี้ยงไม่ได้มาตรฐาน - ใช้เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการขุดลอก - คุณภาพอาหารไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน - ไม่ให้อาหารเสริมเพิ่มเติม
4	ไม่สามารถผลิตพันธุ์ปลาได้เอง	ดงไม้	- เกษตรกรขาดความรู้ในการผสมเทียม
5	เกษตรกรประกอบอาชีพด้านเดียว	ดงไม้	- เกษตรกรเช่าที่ดินทำกิน - เกษตรกรไม่มีการวางแผนในการปลูกพืชแบบผสมผสาน - การตลาดอยู่ในวงจำกัด การซื้อขายไม่ครบวงจร
6	เกษตรกรใช้พื้นที่ทำการเกษตร ไม่เต็มที่	ประเวศ	- เกษตรกรเช่าที่ดินทำกิน - เกษตรกรไม่รู้จักการจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์เต็มที่ - สภาพสังคมยังเป็นสังคมชนบท
7	เกษตรกรขาดความรู้และการใช้ เทคโนโลยีแผนใหม่	ดงไม้ ม.9	- ในพื้นที่ไม่มีวิทยากรเข้าไปให้ความรู้และคำแนะนำ
8	ผลผลิตการเกษตรเหลือใช้	ดงไม้ ประเวศ	- สมาชิกกลุ่มแม่บ้านขาดความรู้ด้านการถนอมอาหาร

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอประเวศ

จากตาราง 4-8 พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นทางด้านชีวภาพนั้น สามารถแก้ไขโดยใช้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรเข้าช่วย เช่น การคัดเลือกพันธุ์โดยใช้พันธุ์ดี การปฏิบัติดูแลรักษาที่ถูกต้อง การใช้น้ำและสารเคมีอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ควรใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างได้ผล

3. สภาพเศรษฐกิจ

การทำเกษตรกรรมโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรรมประเภทใดก็ตามจะต้องเกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการผลิตไปจนถึงการกระจายผลผลิตออกสู่ตลาด ซึ่งจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการผลิต ประกอบด้วย

ต้นทุนการผลิต การทำเกษตรกรรมแต่ละประเภทจะใช้เงินลงทุนในการผลิตที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งรายได้หรือผลกำไรที่เกษตรกรจะได้รับก็แตกต่างกันด้วย หากพิจารณาจากต้นทุนการผลิตเพียงอย่างเดียว จะพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วการปลูกพืชผักจะต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูงสุด รองลงมาได้แก่ การทำประมง ไม้ผล (มะม่วง) และนาข้าว ตามลำดับ

จากตารางที่ 4-9 จะเห็นว่า ส่วนต่างของรายรับและต้นทุนการผลิตหรือที่เรียกว่ากำไรในทางเศรษฐศาสตร์ จะเป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพและประเภทเกษตรกรรมด้วย แต่หากพิจารณาจากต้นทุนการผลิตควบคู่ไปกับรายรับที่ได้ หรือที่เรียกว่า ผลตอบแทนการใช้จ่ายเงินลงทุน จากการคำนวณค่าผลตอบแทนการใช้จ่ายเงินลงทุน จะเห็นได้ว่าการปลูกไม้ผล (มะม่วง) จะให้ผลตอบแทนต่อการใช้จ่ายเงินลงทุนสูงสุด รองลงมาคือ การปลูกพืชผัก การเลี้ยงปลา และการทำนาข้าว ตามลำดับ

จะเห็นว่า การทำเกษตรกรรมในพื้นที่ เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพการทำประมงและการทำนาข้าวมากที่สุด เนื่องจากใช้เงินลงทุนในการผลิตต่ำกว่าเกษตรกรรมประเภทอื่น โดยมีได้คำนึงถึงผลตอบแทนการใช้จ่ายเงินลงทุนเลย

แหล่งเงินทุน เกษตรกรรายย่อยและเกษตรกรระดับปานกลางถึงระดับธุรกิจ มีการใช้เงินทุนเพื่อการผลิตทางการเกษตรตามความจำเป็น และขนาดของกิจกรรมการเกษตร โดยเกษตรกรร้อยละ 60 ใช้เงินทุนของตนเองที่มีอยู่ และส่วนที่เหลือกู้จากสถาบันต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ทั้งในและนอกท้องถิ่น เช่น สถาบันกลุ่มเกษตรกร พ่อค้า นายทุน เพื่อนบ้าน เครือญาติ ธกส. เป็นต้น จะเห็นว่าเกษตรกรเหล่านี้มักจะมีความเสี่ยงในการประกอบอาชีพสูงและต้องประสบกับการขาดทุนและปัญหาหนี้สินตามมาด้วย

แรงงาน เกษตรกรในพื้นที่เขตประเวศส่วนใหญ่อาศัยแรงงานในครัวเรือนเพื่อผลิตทางการเกษตร การจ้างแรงงานมีบ้างเฉพาะในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยเฉลี่ยค่าจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว 300 บาทต่อไร่ ค่าจ้างแรงงานภาคเกษตรอื่น ๆ 150 บาทต่อคนต่อวัน ค่าจ้างแรงงานทั่วไป 100 บาทต่อคนต่อวัน และค่าจ้างจากการจับปลาในบ่อเลี้ยงเพื่อส่งขายให้กับองค์การสะพานปลาคิดเฉลี่ย 400-500 บาทต่อไร่

จะเห็นว่า ในภาคเกษตรกรรมต้องอาศัยแรงงานในครอบครัวเป็นหลัก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินทุนน้อย และแรงงานในภาคเกษตรปัจจุบันก็หายากมาก เพราะได้รับผลตอบแทนน้อยและมีความไม่แน่นอนในงานที่ทำ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรม และการค้า-บริการ จะพบว่ามีความมั่นคงในการทำงานและให้ผลตอบแทนสูงกว่า แรงงานส่วนใหญ่จึงหันเหจากการรับจ้างในภาคเกษตรมาหางานทำในภาคอื่น ๆ ของพื้นที่เมืองเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาด้านการผลิต : ระบบเกษตรกรรมที่เกษตรกรอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ที่เรียกว่าระบบเกษตรกรรมสมัยใหม่นี้ เป็นระบบที่ต้องอาศัยการลงทุนสูง และต้องพึ่งพาจากภายนอกมากขึ้น ทั้งในด้านเทคโนโลยีการผลิต และการเน้นใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตและแก้ไขปัญหาโรคและแมลงระบาด จึงนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ระบบเกษตรกรรมสมัยใหม่ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตัวเองได้น้อยลง ต้องซื้อปัจจัยการผลิตเกือบทุกอย่าง ทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เครื่องจักร เครื่องกล สารเคมี แรงงาน เป็นต้น ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับความเสียหายทางการตลาดสูง เนื่องจากความไม่แน่นอนทางด้านราคาสินค้าเกษตรและขาดข้อมูลข่าวสารที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการตลาด จึงต้องประสบกับการขาดทุน และปัญหาหนี้สินตามมา

2) ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต และใช้จ่ายในครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้เพราะเกษตรกรเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตจากระบบเกษตรกรรมพื้นบ้านไปสู่ระบบเกษตรกรรมสมัยใหม่ ซึ่งต้องอาศัยการลงทุนมากขึ้นและพึ่งพาตัวเองได้น้อยลง ทำให้เกิดความเสียดังขึ้น และหากเกษตรกรต้องประสบกับปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำก็จะทำให้เกษตรกรมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น การแก้ปัญหาของเกษตรกรคือการนำเอาที่ดินทำกินของตนเองไปจำนอง หรือขายฝากไว้กับพ่อค้าและนายทุน ทำให้เกิดผลที่ตามมาคือ เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง กลายเป็นปัญหาสำคัญที่พบอยู่ ณ ปัจจุบัน

3) ปัญหาที่ดินทำกิน ที่ดินเป็นต้นทุนการผลิตอย่างหนึ่งที่สำคัญ ปัญหาที่พบคือ เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้เกษตรกรต้องเสียค่าเช่าที่ดิน และไม่มีควมมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในพื้นที่เขตประเวศ เกษตรกรที่เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร รดดมมากจะเป็นการเช่าที่ดินเพื่อทำนาข้าวมากกว่าเกษตรกรรมประเภทอื่น ทั้งนี้เนื่องจากการทำนาข้าวมีระยะเวลาในการปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงระยะสั้น และใช้เงินทุนในการผลิตต่อไร่ต่ำกว่าพืชชนิดอื่น ส่วนการทำประมงในเขตประเวศส่วนใหญ่จะทำบนที่ดินของตนเอง ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาวิวัฒนาการของพื้นที่เกษตรในเขตประเวศที่ผ่านมาพบว่าพื้นที่บ่อปลาส่วนใหญ่ในเขตประเวศเกิดจากการขุดหน้าดินขายของ เกษตรกรเพื่อปลดเปลื้องหนี้สิน แล้วจึงหันมาเลี้ยงปลาในพื้นที่บ่อดินนั้นและยึดเป็นอาชีพหลักในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านราคาที่ดินในเขตชานเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน พร้อมกับการขยายตัวของพื้นที่เมืองก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรต้องขายพื้นที่เกษตรไปเพื่อปลดปล่อยหนี้สินส่วนหนึ่ง และยกระดับฐานะของครอบครัว เกษตรกรบางส่วนไม่สามารถหาซื้อที่ดินทำกินที่ใหม่ได้ และไม่มีความรู้ความชำนาญด้านอื่น จึงต้องหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามเดิม โดยการเช่าที่ดินจากนายทุนเพื่อทำการเกษตรต่อไป ซึ่งปัญหานี้นับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลดลงของพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองอย่างมาก และผลที่ตามมาคือ มีพื้นที่เกษตรกรรมทิ้งร้างมากมายในพื้นที่เขตประเวศ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในมือของนักลงทุนและนักเก็งกำไรที่ดินแทบทั้งสิ้น รอเวลาเพื่อพัฒนาที่ดินในรูปแบบโครงการต่าง ๆ ต่อไป

3.2 ด้านการตลาด ประกอบด้วย

รายได้ รายได้จากการทำการเกษตรประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกรในพื้นที่จะแตกต่างกัน กล่าวคือ เกษตรกรที่ทำนาอย่างเดียวจะมีรายได้รวมเฉลี่ย 8,070 - 24,210 บาท/ครอบครัว/ปี การทำสวนไม้ผลจะมีรายได้รวมเฉลี่ย 17,400 - 34,800 บาท/ครอบครัว/ปี การทำสวนผักจะมีรายได้รวมเฉลี่ย 12,375 - 37,125 บาท/ครอบครัว/ปี การเลี้ยงปลาจะมีรายได้รวมเฉลี่ย 26,500 - 53,000 บาท/ครอบครัว/ปี (ตารางที่ 4-9)

ซึ่งหากเปรียบเทียบรายได้จากการทำเกษตรกรรมกับการประกอบอาชีพอื่น ๆ ของประชากรเมืองแล้ว นับว่ารายได้จากการทำเกษตรกรรมยังน้อยกว่ามาก ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จึงมักจะมีอาชีพเสริมของตนเองเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว โดยใช้เวลาในช่วงที่ว่างจากการทำเกษตรกรรมแล้ว อาชีพที่เกษตรกรมักทำเป็นอาชีพเสริม ได้แก่ ช่างไม้ ช่างปูน กรรมกรรับจ้างทั่วไป เป็นต้น

ตลาดและการกระจายผลผลิต ในพื้นที่เขตประเวศ เกษตรกรผู้ผลิตส่วนใหญ่ใช้ระบบขายส่งผ่านพ่อค้าคนกลางไปสู่ตลาดผู้บริโภค มีเกษตรกรเฉพาะบางรายเท่านั้นนำผลผลิตไปขายเองที่ตลาดท้องถิ่นใกล้เคียง (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4-10)

ตารางที่ 4-9 แสดงต้นทุนการผลิตของเกษตรกร จันเนกตามประเภทเกษตรกรรม ปีพ.ศ. 2535

ประเภทเกษตรกรรม	ชนิด	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย (บาท/ไร่)	รายรับ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทนการใช้เงินทุน (รายได้-ต้นทุน) / ต้นทุน
นาข้าว	นาปี	1,233	8,070 - 24,210	0.65
	นาปรัง	1,593		0.86
ไม้ผลไม้ยืนต้น	มะม่วง	2,600	17,400 - 34,800	6.69
	มะพร้าว	1,950		
	ขนุน	1,814		
	มะละกอ	1,300		
	กล้วยน้ำว้า	1,900		
พืชผัก	คะน้า	6,825	12,375 - 37,125	1.81
	ผักบุ้งจีน	3,640		
	กวางตุ้ง	6,785		
	ผักกาดขาว	6,825		
	ผักชี	4,545		
	คื่นช่าย	4,545		
ประมง	ปลานิล	2,530	12,000	0.79
	ปลาจีน	1,980	3,000	
	ปลาตะเพียน	3,730	7,200	
	ปลาดุก	13,930	80,000	
	ปลาสวาย	2,880	4,800	
	ปลาช่อน	1,980	4,800	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ

ซึ่งผลจากการกระจายผลผลิตทางการเกษตรดังกล่าว ทำให้เกษตรกร
 ได้รับความสะดวกในการขายผลผลิต กล่าวคือมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตถึงในพื้นที่ เกษตรกร
 ไม่ต้องนำผลผลิตไปขายเองที่ตลาด ช่วยประหยัดเวลาและค่าขนส่งผลผลิตทางการเกษตรนั้นด้วย
 แต่ในทางตรงกันข้าม เกษตรกรมักจะถูกเอารัดเอาเปรียบในด้านราคาจากพ่อค้าคนกลางเหล่านั้น
 โดยที่เกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรองด้านราคากับพ่อค้าคนกลางเลย นอกจากนี้ลักษณะเฉพาะ
 ของผลผลิตทางการเกษตรที่เน่าเสียง่ายและกินเนื้อที่ (Perishable and Bulky Products)
 ก็เป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรต้องขายผลผลิตเหล่านั้นให้กับพ่อค้าคนกลาง ทั้ง ๆ ที่ให้
 ราคาผลผลิตต่ำกว่าที่เกษตรกรควรจะได้รับก็ตาม

ตารางที่ 4-10 การกระจายผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เขตประเวศ

ประเภท เกษตรกรรม	ปริมาณผลผลิต ร้อยละ	วิธีการ กระจายผลผลิต
ข้าว	90	ขายพ่อค้าคนกลางและโรงสี
	10	เก็บไว้ทานธัญ
ไม้ผล	80	ขายเองในท้องถิ่น
	20	ขายให้พ่อค้าคนกลางมารับซื้อ
พืชผัก	80	พ่อค้ามารับซื้อไปส่งตลาดกลาง
	10	ขายเองในตลาดย่อยในท้องถิ่น
	10	บริโภคนคร้วเรือนประจำวัน
ปลา	90	ขายให้พ่อค้าซื้อเหมาในพื้นที่
	10	นำไปส่งขายให้องค์การสะพานปลา

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเวศ

ปัญหาด้านการตลาด : การขายผลผลิตทางการเกษตรทำให้เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้

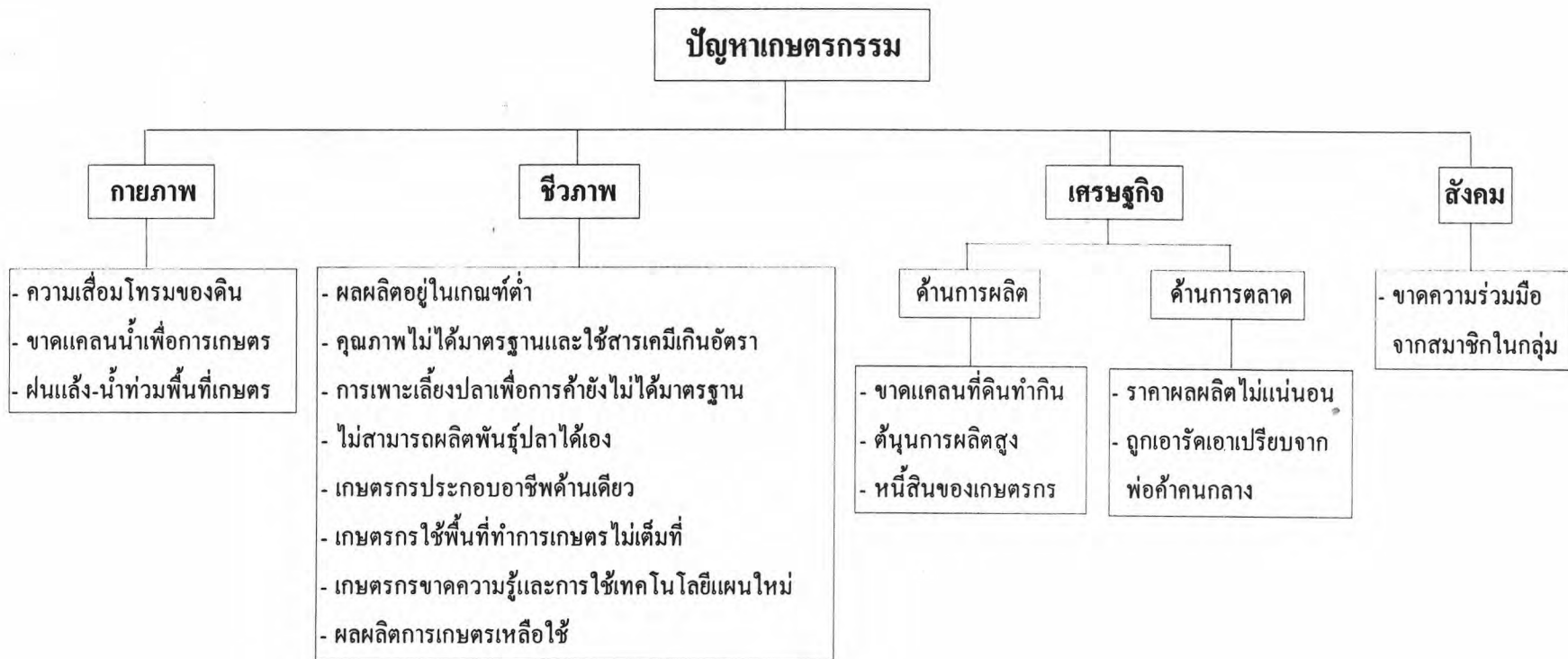
1) ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ สินค้าเกษตรกรรมมักมีราคาเคลื่อนไหวค่อนข้างมาก โดยเฉพาะช่วงแรกที่ผลผลิตออกสู่ตลาด ซึ่งเป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งดีมานด์และซัพพลาย และผลกระทบต่อด้านการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้การเกษตรมักประสบการขาดทุนอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล เรื่องการผลิตและการตลาด อาทิเช่น กรมส่งเสริมการเกษตร สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในเรื่องการส่งเสริมการเพาะปลูกพืช ก็ทำหน้าที่ส่งเสริมอย่างเดียวจนผลผลิตออกมาพร้อมกันคราวละมาก ๆ และสินค้าราคาผลผลิตจึงตกต่ำ ในขณะที่กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญทางการตลาดไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างเพียงพอ เป็นต้น และปัญหาการแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรกรรมด้วยกัน ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อราคาสินค้าเกษตรได้เป็นอย่างมาก เช่น กรณีเวียดนามผลิตข้าวออกมามากและเสนอขายในราคาต่ำกว่าข้าวไทยในตลาดโลกเนื่องจากมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ทำให้ข้าวไทยเสียเปรียบด้านราคาและส่งผลต่อราคาข้าวภายในประเทศด้วย เป็นต้น

2) ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับความยุติธรรมในด้านราคาผลผลิตที่ควรจะได้รับ โดยเฉพาะผลผลิตข้าวที่เกษตรกรเกือบทั้งหมดขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง

4. สภาพทางสังคม

สถาบันและองค์กรทางสังคม มีทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการได้แก่ สถาบันเกษตรกรที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานอื่น ๆ กลุ่มสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ตั้งกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพและกิจกรรมเฉพาะกิจ เช่น กลุ่มผู้ปลูกผักเพื่อการส่งออก กลุ่มผู้เลี้ยงปลาแขวงดองไม้ กลุ่มเพิ่มผลผลิตข้าวประเวศ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการแปรรูปผลผลิต เป็นต้น

แผนภูมิที่ 4-7 สรุปปัญหาจากการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ชานเมืองเขตประเวศ

ตารางที่ 4-11 สรุปปัญหาจากการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ชานเมืองเขตประเวศ

ปัจจัยหลัก	กลุ่มปัญหาหลัก	ประเด็นปัญหา	ลักษณะของปัญหา	พื้นที่ได้รับผลกระทบ			
				สวนหลวง	ประเวศ	หนองบอน	คอกไม้
ปัจจัยภายใน	ด้านกายภาพ	ดิน	ความเสื่อมโทรมของดิน	*	*	*	*
		แหล่งน้ำ	ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	*			*
		สภาพภูมิอากาศ	ฝนแล้ง-น้ำท่วมพื้นที่เกษตร		*		*
	ด้านชีวภาพ	เมล็ดพันธุ์	ผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ		*		*
			คุณภาพไม่ได้มาตรฐานและใช้สารเคมีเกินอัตรา		*		
		เกษตรกร	การเพาะเลี้ยงปลาเพื่อการค้ายังไม่ได้มาตรฐาน		*		*
			ไม่สามารถผลิตพันธุ์ปลาได้เอง		*		*
			เกษตรกรประกอบอาชีพด้านเดียว		*		*
			เกษตรกรใช้พื้นที่ทำการเกษตรไม่เต็มที่	*	*		*
			เกษตรกรขาดความรู้และการใช้เทคโนโลยีแผนใหม่	*	*		*
	ผลผลิตการเกษตรเหลือใช้		*		*		
	ด้านเศรษฐกิจ	การผลิต	ขาดแคลนที่ดินทำกิน	*	*		*
			ต้นทุนการผลิตสูง	*	*		*
			หนี้สินของเกษตรกร	*	*		*
		การตลาด	ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	*	*		*
			ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง	*	*		*
	ด้านสังคม	กลุ่มเกษตรกร	ขาดความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม		*		*

ความสัมพันธ์ของเกษตรกรกับสถาบันต่าง ๆ กล่าวคือสถาบันเกษตรกรหรือกลุ่มกิจกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร รวมทั้งกลุ่มส่งเสริมการเกษตรเฉพาะกิจที่เกษตรกรรวมตัวกัน เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพที่มีกิจกรรมคล้ายกัน อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มกันในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ยังมีปัญหาอยู่บ้างเนื่องจากการร่วมมือกันประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มยังขาดความต่อเนื่อง บางกลุ่มขาดการยอมรับและไว้วางใจจากผู้ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร บางกลุ่มยังมีภาวะผูกพันด้วยหนี้สิน และไม่มีการดำเนินธุรกิจที่ก่อประโยชน์ต่อสมาชิก ทำให้ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มไม่มั่นคงเพียงพอ

จากแผนภูมิ 4-7 และตาราง 4-11 สามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ชานเมืองของเขตประเวศ จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวนี้ สามารถเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันได้แทบทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น การที่เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยและสารเคมี จนเกิดการสะสมในดินเป็นปริมาณมาก ก็จะมีผลต่อความเสื่อมโทรมของดิน ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร เกษตรกรจึงขายได้ราคาไม่ดีนัก และมักถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวงจรของปัญหาอื่น ๆ อีกมาก ดังนั้น การหาแนวทางแก้ไขปัญหายังควรมองถึงต้นเหตุปัญหาที่แท้จริง ซึ่งขณะนี้เกษตรกรต้องประสบกับวงจรปัญหาเหล่านี้จนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง หน่วยงานที่รับผิดชอบของรัฐควรเป็นผู้นำในการหาแนวทางแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ให้ค้ำหน้า และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอย่างจริงจัง มิฉะนั้น เกษตรกรอาจต้องประสบกับปัญหาจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้อีกต่อไป และอาจตัดสินใจขายที่ดินหรือพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อปลดเปลื้องหนี้สิน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง

สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งปัญหาทางด้านกายภาพและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการกระจายผลผลิตออกสู่ตลาด ส่วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการทำการเกษตร การลดลงของพื้นที่เกษตรกรรมในเมืองส่วนหนึ่งจึงเกิดจากปัญหาดังกล่าว โดยที่เกษตรกรในพื้นที่แก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการขายพื้นที่เกษตรไปเพื่อนำเงินทุนไปหาพื้นที่ใหม่ เพื่อทำการเกษตรต่อไป หรือเลิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทนการทำการเกษตรกรรม

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพื้นที่เกษตรกรรม

นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำการเกษตรกรรมในพื้นที่ จะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการลดลงของพื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม-ประชากร และสภาพแวดล้อม ปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดจากความไม่เหมาะสมของพื้นที่เพื่อทำการเกษตร

1. ด้านกายภาพ

สภาพภูมิประเทศ ลักษณะของพื้นที่โดยทั่วไปในเขตประเวศเป็นที่ราบลุ่มต่ำ ดินตะกอนน้ำพัดพา ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวถึงดินเหนียวปนทราย มีสมรรถนะในการอุ้มน้ำสูง การระบายน้ำช้า ระดับความลาดเอียงของพื้นที่มีน้อยมาก จึงส่งผลให้พื้นที่ในหลายบริเวณมีน้ำขังตลอดปี นอกจากนี้ ผลจากการขายหน้าดินของเกษตรกรในพื้นที่แล้วหันมาประกอบอาชีพประมง หรือซุดบ่อเลี้ยงปลาขาย ยังทำให้สภาพพื้นที่บอบล้ายากต่อการเปลี่ยนแปลงการไร่ที่ดินกว่าพื้นที่เกษตรกรรมประเภทอื่น เนื่องจากต้องใช้งบประมาณในการถมดินเพื่อพัฒนาพื้นที่สูงขึ้น และลักษณะการถมที่ดินเพื่อก่อสร้างโครงการของผู้ประกอบการในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นไปแบบต่างคนต่างทำขาดความร่วมมือและการวางแผนพัฒนานในพื้นที่โดยรวม จึงทำให้เกิดการปิดกั้นทิศทางการไหลของน้ำตามธรรมชาติ หรือสร้างแนวบ่อดักทางระบายน้ำตามธรรมชาติ เมื่อฝนตกลงมาจึงเกิดสภาพน้ำท่วมขังในพื้นที่ได้ง่าย ซึ่งปัจจุบันปัญหาน้ำท่วมขังและการระบายน้ำในพื้นที่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการไร่ที่ดินทุกประเภทแม้แต่ถนนหลายสายในพื้นที่เขตประเวศ เช่น ถนนสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ถนนสุขาภิบาล 1 ถนนสุขาภิบาล 2 และถนนซอยต่าง ๆ จะมีสภาพน้ำท่วมขังหลังจากฝนตกอยู่เป็นประจำ

ตารางที่4-12 สรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองเขตประเวศ

ปัจจัยหลัก	กลุ่มปัญหาหลัก	ประเด็นปัญหา	ลักษณะของปัญหา	
ปัจจัยภายใน	ด้านกายภาพ	ดิน	- ความเสื่อมโทรมของดิน	
		แหล่งน้ำ	- ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	
		สภาพภูมิอากาศ	- ฝนแล้ง-น้ำท่วมพื้นที่เกษตร	
	ด้านชีวภาพ	เมล็ดพันธุ์		- ผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
				- คุณภาพไม่ได้มาตรฐานและใช้สารเคมีเกินอัตรา
		เกษตรกร		- การเพาะเลี้ยงปลาเพื่อการค้ายังไม่ได้มาตรฐาน
				- ไม่สามารถผลิตพันธุ์ปลาได้เอง
				- เกษตรกรประกอบอาชีพด้านเดียว
				- เกษตรกรใช้พื้นที่ทำการเกษตรไม่เต็มที่
				- เกษตรกรขาดความรู้และการใช้เทคโนโลยีแผนใหม่
		- ผลผลิตการเกษตรเหลือใช้		
	ด้านเศรษฐกิจ	การผลิต		- ขาดแคลนที่ดินทำกิน
			- ต้นทุนการผลิตสูง	
การตลาด			- หนี้สินของเกษตรกร	
		- ราคาผลผลิตไม่แน่นอน		
		- ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง		
ด้านสังคม	กลุ่มเกษตรกร		- ขาดความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม	
ปัจจัยภายนอก	ด้านกายภาพ	สภาพพื้นที่	- น้ำท่วมขัง การระบายน้ำในพื้นที่ไม่ดี	
		การใช้ที่ดิน	- การขยายตัวของเมืองอย่างไม่สิ้นสุด	
		สภาพแวดล้อม		- น้ำเสียจากชุมชน/โรงเรียน
				- น้ำเสียจากกองขยะ
				- ขยะตกค้างในพื้นที่
				- แหล่งเพาะพันธุ์และแพร่กระจายเชื้อโรค
	ด้านเศรษฐกิจ	ที่ดิน	- ราคาที่ดินสูงขึ้น ไม่คุ้มต่อการทำการเกษตรต่อไป	
			- การเก็งกำไรที่ดินในเขตชานเมือง	
	ด้านสังคม-ประชากร	สังคม	- การให้บริการสาธารณสุขไปรษณีย์ไม่เพียงพอ	
		ประชากร		- การอพยพของประชากรชนบทเข้าสู่เมือง
			- ความขัดแย้งระหว่างชุมชนดั้งเดิม-ชุมชนใหม่	

การไร้ที่ดิน สภาพการพัฒนาของเขตประเวศที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะการไร้ที่ดิน จากชุมชนชนบทและพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่พักอาศัย พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมคลังสินค้าที่เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครทางฝั่งตะวันออก การพัฒนาในพื้นที่ส่วนใหญ่อาศัยการขึ้นน้ำด้วยเส้นทางถนนสายหลักทั้งที่มีอยู่เดิมและที่ก่อสร้างขึ้นมาใหม่ เกิดการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและอาคารพาณิชย์ที่มีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่เกาะตัวอยู่ตามแนวถนนสายหลัก ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นตามสภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การไร้ที่ดินแบบเมืองที่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมที่เหลืออยู่และชุมชนที่มีอยู่เดิมในเขตประเวศ ผลกระทบที่สำคัญและเห็นได้ชัดก็คือ การขยายตัวของพื้นที่เมืองและโครงข่ายคมนาคมขนส่ง ทำให้ราคาที่ดินในบริเวณพื้นที่เกษตรกรรมนั้นสูงขึ้นและถูกกว้านซื้อจากนักลงทุน เมื่อพื้นที่เกษตรกรรมถูกเปลี่ยนมือไปทำให้เกิดพื้นที่เกษตรกรรมทิ้งร้างซึ่งพบอยู่มากมายในทุกแขวงของเขตประเวศ เพื่อรอการพัฒนาต่อไป

สภาพแวดล้อม จากผลการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของเขตประเวศในบทที่ 3 พบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นำเป็นห่วงของพื้นที่มีอยู่ 2 ปัญหาคือ ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณที่ทิ้งขยะของกรุงเทพมหานคร และปัญหาน้ำเน่าเสียในคูคลองสายหลักอันเนื่องมาจากน้ำเสียทั้งจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่เกษตรกรรม และจากกองขยะของกรุงเทพมหานครด้วย ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนที่อยู่ใกล้กับบริเวณกองขยะ และได้รับน้ำเสียจากคูคลองสายหลัก ทำให้เกษตรกรไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้ จนเกิดการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ดังนั้นคุณภาพน้ำในคูคลองสายหลักของเขตประเวศจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรเกิดปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และตัดสินใจเปลี่ยนอาชีพหรือขายที่ดินที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมไป มีผลทำให้พื้นที่เกษตรกรรมในเขตประเวศลดลง

2. ด้านเศรษฐกิจ

จากสภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีผลให้กิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจขยายตัวจากพื้นที่ศูนย์กลางเมืองไปสู่พื้นที่ชานเมืองเพิ่มมากขึ้น ทำให้ราคาที่ดินแถบชานเมืองโดยรอบของกรุงเทพมหานครเพิ่มสูงขึ้น

อย่างรวดเร็ว เป็นผลให้เกิดสภาพการพัฒนาแบบเมืองขึ้นในพื้นที่เขตประเวศ ความต้องการพื้นที่เพื่อประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ตลอดจนพื้นที่พักอาศัยเพื่อรองรับกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้เขตประเวศซึ่งเป็นพื้นที่ชานเมืองและมีพื้นที่รอยต่อเชื่อมกับเขตเมือง ซึ่งสามารถเดินทางติดต่อกับพื้นที่เมืองได้หลายทิศทางต้องกลายเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครไปโดยปริยาย ทรานสปอร์ตของรัฐยังไม่สามารถวางแผนพัฒนาพื้นที่และหามาตรการควบคุมการเติบโตของเมืองที่ไม่มีที่สิ้นสุดนี้ ก็จะส่งผลต่อพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองทั้งในเขตประเวศและเขตอื่นโดยรอบของกรุงเทพมหานครต่อไป ดังนั้นจะเห็นว่าสภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการเพิ่มสูงขึ้นของราคาที่ดินเป็นปัจจัยหลักที่มีผลให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่เมือง ประกอบกับการขาดการขึ้นและวางแผนพัฒนาพื้นที่ของรัฐจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองในที่สุด

ฉะนั้น การแก้ปัญหาทางผังเมือง จึงต้องมีแนวทางการพัฒนาพื้นที่ให้ชัดเจน โดยการศึกษาวางแผนและควบคุมโดยรัฐ ก่อนที่เอกชนจะมาขึ้นอาคารเติบโตหรือเข้ามาพัฒนาพื้นที่จนเกิดปัญหาที่ตามแก้กันไม่จบสิ้นอย่างเช่นในปัจจุบัน

3. สังคม-ประชากร

ลักษณะทางด้านสังคม-ประชากร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ เมื่อสภาพเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว และกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ทำให้ประชาชนโดยรอบอพยพเข้ามาทำงานเกิดเป็นสังคมเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งมีความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น ตั้งแต่ความต้องการที่อยู่อาศัย ความต้องการด้านสาธารณสุข-สาธารณสุขการพื้นฐาน ความต้องการระบบขนส่งมวลชน เหล่านี้เพื่อให้เกิดสภาพสังคมที่ดีขึ้น แต่เนื่องจากรัฐไม่สามารถให้การบริการพื้นฐานดังกล่าวได้เพียงพอและทันกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดปัญหาของเมืองในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในขณะที่เขตประเวศเป็นพื้นที่หนึ่งรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และพื้นที่พักอาศัยของกรุงเทพมหานคร แต่รัฐไม่สามารถพัฒนาการให้บริการพื้นฐานได้ทันต่อความเจริญที่เกิดขึ้น ทำให้เขตประเวศในปัจจุบันเกิดปัญหาของเมืองตามมาเช่นเดียวกับพื้นที่เมืองในบริเวณอื่น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ ลักษณะของชุมชนเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้ยังทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนดั้งเดิม ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรมชานเมืองที่กระจายตัวอยู่ทั่วไป เกิดการแบ่งแยกระหว่างชุมชนใหม่กับชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ สภาพการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ลักษณะการรวมกลุ่มและปัญหาที่พบในพื้นที่แตกต่างกัน บางปัญหามีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เช่น ปัญหาน้ำเสียในคูคลองซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากน้ำทิ้งของชุมชน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร เป็นต้น

สรุป

ลักษณะการไร้ที่ดินโดยทั่วไปของเขตประเวศเป็นแบบผสม มีการไร้ที่ดินหลาย ๆ ประเภทปะปนอยู่ด้วยกัน โดยพื้นที่เมืองส่วนใหญ่อยู่ในแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอน ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของเขตประเวศ และขยายตัวรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมที่กระจายอยู่ทั่วไปทางฝั่งตะวันออกของเขตประเวศ เป็นผลให้พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองปัจจุบันลดจางลงเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่แนวเขตประเวศและแขวงดอกไม้ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาข้าว และประมง (เลี้ยงปลาน้ำจืด) ถึงร้อยละ 83 ที่เหลือเป็นส่วนไม้ผล พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปตามแนวคลองธรรมชาติของเขตประเวศ พื้นที่เกษตรกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินอยู่ถึงร้อยละ 75.6 ส่วนที่เหลือเกษตรกรเป็นเพียงผู้เช่าที่ดินเท่านั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรไม่มีความแน่นอนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตน

จากปัญหาที่พบในพื้นที่เกษตรกรรมของเขตประเวศ ประกอบกับปัญหาจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความไม่เหมาะสมต่อการไร้พื้นที่เพื่อทำการเกษตรต่อไป และเป็นผลทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองไปในที่สุด